

ПЕТО НАРОДНО СЪБРАНИЕ

Първо заседание

Вторник, 18 ноември 1969 г.

(Открито в 15 ч.)

Председател акад. Сава Гановски: (Звъни) Другарки и другари народни представители! Както ви е известно, Президиумът на Народното събрание с указ № 1362 от 4 ноември т. г. свика Пето Народно събрание на сесия.

В заседателната зала на Народното събрание присъствуват много повече от половината от всички народни представители. Имаме необходимия кворум.

Откривам днешното заседание на Народното събрание и единадесетата сесия от настоящия му мандат.

Другарки и другари народни представители! За периода от десетата до единадесетата сесия на Народното събрание нашата общественост загуби трима от най-старите и изтъкнати бойци на Българската комунистическа партия, на Отечествения фронт и на революционното антифашистко движение на нашия народ.

На 18 юли т. г. почина народният представител Стоян Николов Попов, член на Централния комитет на Българската комунистическа партия и на Изпълнителния комитет на Националния съвет на Отечествения фронт. Верен син на партията и българския народ, той активно и неуморно дълги години се бори против фашизма и капитализма. Участник е в Радомирското войнишко въстание и в подготовката на Септемврийското въстание 1923 г. Бил е политзатворник, емигрант в Съветския съюз, заемал е ръководни партийни длъжности и като професионален революционер води тежък и опасен живот в нелегалност. След излизането му от концентрационен лагер се включва във въоръжената борба на народа като политкомисар на Трета оперативна зона и помощник на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

След победата на социалистическата революция Стоян Попов е отново на своя боен пост и отдава всичките си сили

и енергия за изграждането на новия обществен строй. За народен представител е избран във всички мандати на Народното събрание след 9 септември 1944 г.

Неговият живот и дейност ще бъдат пример на поколенията за ярна и всеотдайна служба на делото на партията и народа.

На 25 юли т. г. почина народният представител генерал-лейтенант Иван Цолов Винаров, член на Централната контролно-ревизионна комисия и подпредседател на Общонародния комитет за българо-съветска дружба. Ветеран на партията, той активно участва като професионален революционер в борбата против капитализма и фашизма и отдаде целия свой съзнателен живот в служба на народа.

Като мобилизиран извършва нелегална партийна работа на фронта по време на Първата световна война и участва във Войнишкото въстание през 1918 г. Бил е емигрант в Съветския съюз, където става член на ВКП(б) и постъпва в редовете на Съветската армия. Участвувал е в Испанската гражданска война и е бил съветник в Китайската народоосвободителна армия. В годините на Великата отечествена война командува полк при отбраната на Москва. През 1944 г. начело на група парашутисти се спуска в Черна гора и се присъединява към югославското партизанско движение. Той взема участие при сформирването на Първа софийска партизанска бригада и при установяването на народната власт в нашата страна.

След 9 септември 1944 г. Иван Винаров отдава своите сили, знания и опит за укрепването на Народната армия, органите на власт и за изграждането на социализма, като заема важни партийни и държавни длъжности. С голяма любов той работи за развитието на строителството и създаването на модерна пътна мрежа в страната.

Голям патриот и интернационалист, той работи усърдно и отдаде без остатък всичките си сили и енергия за укрепването, развитието и разцъфтяването на животворната българо-съветска дружба и на всестраниното сътрудничество между Народна република България и Съветския съюз.

Неговият живот и дейност ще бъдат вдъхновяващ пример на поколенията за ярна и всеотдайна служба за делото на социализма.

На 28 септември т. г. почина народният представител и член на Президиума на Народното събрание Кимон Георгиев Стоянов, заместник-председател на Националния съвет на Отечествения фронт и известен политически, държавен и обществен деец. Като честен патриот и борец срещу монархията, той си спечели ненавистта на монарха и управляващите кръгове. През 1943 г. под негово ръководство политическият кръг Звено се приобщи към антифашистките сили, обе-

динени в спасителния Отечествен фронт, и като член на неговия Национален комитет той работи активно за победата на въоръженото народно въстание. Председател на първото правителство на Отечествения фронт, последователен и искрен отечественофронтовец, той допринесе много за укрепването на народната власт, за разгромяването на политическата опозиция в страната и за сплотяването на широките народни маси. На заеманите от него по-късно отговорни държавни и обществени постове той работи с изключителна енергия и се изяви като активен строител и страстен патриот на нова социалистическа България.

С неговата кончина нашата страна и българският народ изгубиха един предан борец за делото на социализма, неуморен радетел за дружбата и сътрудничеството с братския Съветски съюз.

Моля другарите народни представители и всички присъстващи да станат прави и с едноминутно мълчание да почетат тяхната светла памет.

(Всички стават прави и в едноминутно мълчание почитат паметта на починалите)

Другарки и другари народни представители! В Бюрото на Народното събрание са внесени от Президиума на Народното събрание законопроект за утвърждаване на указите, които той е издал след последната сесия, както и предложение за утвърждаване на Указа за промяна в състава на Министерския съвет. Постъпили са и следните законопроекти, внесени от Министерския съвет за разглеждане и приемане от Народното събрание: за пътищата, за задграничните паспорти, за външната търговия, за административните нарушения и наказания, за единния план за социално-икономическо развитие на Народна република България през 1970 г. и за бюджета на Народна република България за 1970 г.

Бюрото на Народното събрание с писмо № IV-1032 от 6 ноември 1969 г. ви уведоми, че е внесен от Министерския съвет законопроект за изменение и допълнение на Конституцията на Народна република България. Като приложение към писмото ви беше изпратен текстът и мотивите на законопроекта с известието, че този законопроект ще бъде поставен на разглеждане на предстоящата сесия на Народното събрание. Бюрото на Народното събрание счита, че с това уведомление и с изпращането на законопроекта на народните представители е изпълнено изискването на чл. 99 от Конституцията на Народна република България, който предвижда особен ред за разглеждане на законопроекта за изменение на Конституцията, и въпросният законопроект ще бъде поставен на разглеждане от Народното събрание на настоящата сесия.

Освен това на настоящата сесия Народното събрание ще трябва да се занимае с въпроса за законността на произведените частични избори за народни представители, с предложението на парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за промени в състава на някои постоянни комисии и да изслуша отчета на делегацията на Народното събрание, посетила Корейската народнодемократична република.

Бюрото на Народното събрание счита, че всички тези въпроси трябва да бъдат разгледани на настоящата сесия на Народното събрание. Във връзка с това то предлага следния дневен ред:

1. Доклад на Комисията по проверка на изборите за утвърждаване частични избори за народни представители.
2. Полагане клетва от новоизбраните народни представители.
3. Законопроект за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 5 юли до 17 ноември 1969 г.
4. Предложение от Президиума на Народното събрание за утвърждаване на Указа на Президиума за промяна в състава на Министерския съвет.
5. Законопроект за изменение и допълнение на Конституцията на Народна република България.
6. Законопроект за единния план за социално-икономическо развитие на Народна република България през 1970 г.
7. Законопроект за бюджета на Народна република България за 1970 г.
8. Законопроект за пътищата.
9. Законопроект за задграничните паспорти.
10. Законопроект за външната търговия.
11. Законопроект за административните нарушения и наказания.
12. Предложение от парламентарните групи на Българската комунистическа партия и Българския земеделски народен съюз за промени в състава на някои постоянни комисии на Народното събрание.
13. Отчет на делегацията на Народното събрание, посетила Корейската народнодемократична република.

Другарки и другари народни представители! По така предложения дневен ред от Бюрото на Народното събрание, който ви бе прочетен, моля вашето съгласие.

Кои от другарите народни представители искат думата, за да предложат изменение или допълнение или имат някакви други съображения по дневния ред? — Ако няма такива, то моля вашето съгласие чрез гласуване. Дневният ред се приема единодушно.

Преминаваме към точка първа от дневния ред на сесията:

Доклад на Комисията по проверка на изборите за утвърждаване частични избори за народни представители.

По разглеждания въпрос от името на Комисията по проверка на изборите ще направи доклад др. Георги Босолов.

Има думата др. Босолов.

Докладчик Георги Босолов: Другарки и другари народни представители! На 10 юни 1969 г. почина народният представител акад. Неделчо Неделчев Радев, избран в 69. Караисенски избирателен район, Великотърновски окръг. На 18 юли 1969 г. почина народният представител Стоян Николов Попов, избран в 178. Черноговоровски избирателен район, Пазарджишки окръг, а на 25 юли 1969 г. почина народният представител ген.-лейт. Иван Цолов Винаров, избран в 204. Пордимски избирателен район, Плевенски окръг.

Президиумът на Народното събрание издаде указ № 677 от 10 юли 1969 г., с който насрочи частичен избор за народен представител на 28 септември 1969 г. в 69. Караисенски избирателен район, Великотърновски окръг, а с укази № 774 и 775 от 7 август 1969 г. насрочи частични избори за народни представители на 12 октомври 1969 г. в 178. Черноговоровски избирателен район, Пазарджишки окръг, и в 204. Пордимски избирателен район, Плевенски окръг.

За кандидати на Отечествения фронт бяха предложени в 69. Караисенски избирателен район Димитър Христов Тужаров; в 178. Черноговоровски избирателен район — Димитър Александров Жулев и в 204. Пордимски избирателен район — акад. Ангел Тончев Балевски. И на трите места частичните избори са проведени на определените в указите дати, като резултатите от тях заедно с всички изборни книжа са представяни на Централната избирателна комисия.

Комисията по проверка на изборите на заседание се занима с въпроса за правилността и законосъобразността на проведените частични избори, като разгледа и представяните от председателя на Централната избирателна комисия изборни материали. Запозна се с протоколите на районните избирателни комисии за регистриране на кандидатите, с протоколите за проведените избори в трите района, с протокола на Централната избирателна комисия и с другите представяни книжа.

Комисията констатира, че указите за насрочените частични избори са издадени своевременно от Президиума на Народното събрание и че са спазени законните срокове за издигането на кандидатите и за тяхното регистриране.

В районните и в Централната изборителна комисия не са постъпили оплаквания от граждани или от държавни органи за допуснати закононарушения при провеждането на изборите. Не са налице и данни от други източници за неправилни или незаконосъобразни действия във връзка с провеждането на частичните избори за народни представители в посочените изборителни райони. Няма съмнение относно правилността и законосъобразността на проведените частични избори за народни представители на 28 септември 1969 г. в 69. Караисенски изборителен район, Великотърновски окръг, и на 12 октомври 1969 г. в 178. Черногоровски изборителен район, Пазарджишки окръг, и в 204. Пордимски изборителен район, Плевенски окръг.

Комисията по проверка на изборите на Народното събрание прие, че частичните избори в посочените изборителни райони са проведени при най-точно съблюдаване на изискванията на Конституцията на Народна република България и Закона за избиране на Народно събрание на Народна република България, че изборите са напълно редовни и не съществуват никакви поводи за касирането им.

Резултатите от изборите са следните:

В 69. Караисенски изборителен район от 13 146 гласоподаватели по изборителния списък в гласуването са участвували 13 119, от тях за кандидата на Отечествения фронт 13 119 избиратели.

В 178. Черногоровски изборителен район от 12 945 гласоподаватели по изборителния списък в гласуването са участвували 12 945 избиратели, от тях за кандидата на Отечествения фронт 12 945 избиратели.

В 204. Пордимски изборителен район от 13 374 гласоподаватели по изборителния списък в гласуването са участвували 13 327 избиратели, от тях за кандидата на Отечествения фронт 13 321 избиратели. Или процентът на гласувалите спрямо общия брой на избирателите в трите изборителни райони е 99,81, а броят на гласувалите за кандидатите на Отечествения фронт спрямо броя на гласувалите е 99,99%.

Получените резултати, макар и да се касае за частични избори, говорят за здравето морално-политическо единство на избирателите в тези три района. Те говорят за убедеността им в правилната политика на Българската комунистическа партия и народното правителство, както и за голямото им доверие към народната власт и Отечествения фронт.

Другарки и другари народни представители! Комисията по проверка на изборите, като се основава на изложеното в доклада, предлага на Народното събрание на основание чл. 22 от Конституцията на Народна република България да вземе следното

Р Е Ш Е Н И Е

Народното събрание намира, че състоялите се частични избори за народни представители на 28 септември и 12 октомври 1969 г. в 69. Караисенски изборителен район, Великотърновски окръг, в 178. Черноговорски изборителен район, Пазарджишки окръг, и в 204. Пордимски изборителен район, Плевенски окръг, са проведени в пълно съответствие с Конституцията на Народна република България и със Закона за избиране на Народно събрание на Народна република България.

Народното събрание, като взе предвид, че във връзка с тези избори в съответните райони и в Централната изборителна комисия не са постъпили никакви жалби или оплаквания за допуснати нарушения на изборителния закон и че не съществуват основания за касиране на проведените частични избори, признава за редовни пълномощията и утвърждава за избрани народните представители Димитър Христов Тужаров, Димитър Александров Жулев и акад. Ангел Тончев Балеvски.

Председател акад. Сава Гановски: По доклада на комисията и по предложеното от нея проекторешение желае ли някой от другарите народни представители да вземе думата? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване на предложеното от комисията проекторешение.

Моля другарите народни представители, които са съгласни да се приеме предложеното от комисията проекторешение във връзка с проведените частични избори за народни представители, да гласуват. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към точка втора от дневния ред:

Полагане клетва от новоизбраните народни представители.

Моля другарите Димитър Тужаров, Димитър Жулев и акад. Ангел Балеvски, които току-що избрахме за народни представители, да подпишат дадените им клетвени листове и да ги депозират в Бюрото на Народното събрание, с което да се счита, че те са положили предвидената в Конституцията клетва.

Другарки и другари народни представители, разрешете ми от ваше име и от името на Бюрото на Народното събрание да пожелаем на нашите нови народни представители здраве и успешна народополезна работа. *(Ръкопляскания)*

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

Разглеждане на законопроекта за утвърждаване на указите, издадени от Президиума на Народното събрание за времето от 5 юли до 17 ноември 1969 г.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта — вж. приложение № 1, I)

Ръководството на Президиума е уведомило Бюрото, че поради подробните мотиви към законопроекта няма да прави доклад като вносител.

Моля докладчикът на Законодателната комисия др. Асен Цукев да докладва предложението на комисията по законопроекта.

Докладчик Асен Цукев: *(Чете предложението на Законодателната комисия — вж. приложение № 1, II)*

Председател акад. Сава Гановски: По законопроекта няма записани народни представители за изказване. Желает ли някой да вземе думата? — Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване на законопроекта.

Моля докладчикът др. Цукев да чете текста на законопроекта.

Докладчик Асен Цукев: *(Чете заглавието на законопроекта)*

Председател акад. Сава Гановски: Народните представители, които са съгласни с прочетеното заглавие, моля да гласуват. Мнозинство, приема се.

Докладчик Асен Цукев: *(Чете член единствен)*

Председател акад. Сава Гановски: Моля другарите народни представители, които приемат член единствен на законопроекта, както бе докладван, да гласуват. Мнозинство, приема се.

(Вж. окончателния текст на закона в приложение № 1, III)

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

Разглеждане предложението на Президиума на Народното събрание за утвърждаване на Указа за промяна в състава на Министерския съвет.

Ще ви прочета самото предложение: *(Чете)*

„До Бюрото на Народното събрание

Тук

ПРЕДЛОЖЕНИЕ

от Президиума на Народното събрание за утвърждаване на
Указа за промяна в състава на Министерския съвет

Другарки и другари народни представители! По предложение на председателя на Министерския съвет другаря Тодор Живков Президиумът на Народното събрание въз основа на чл. 35, точка 12 от Конституцията на Народна република България и чл. 4, буква „н“ от Закона за Президиума на Народното събрание издаде указ № 1206 от 6. X. 1969 г., с който др. Марин Вачков бе освободен от длъжността министър на транспорта. Със същия указ за министър на транспорта бе назначен др. Григор Стоичков.

Текстът на Конституцията и на Закона за Президиума на Народното събрание, въз основа на които беше издаден указът, изисква той да бъде утвърден от Народното събрание.

Поради това че настоящата сесия на Народното събрание е първата сесия след издаване на указа, молим ви, другарки и другари народни представители, да се занимаете с въпроса за утвърждаване на посочения по-горе указ и ако го одобрите, да гласувате за приемане на следното

РЕШЕНИЕ

за утвърждаване на Указа за промяна в състава на Министерския съвет

Пето Народно събрание на основание чл. 35, точка 12 от Конституцията на Народна република България

РЕШИ

Утвърждава Указ на Президиума на Народното събрание № 1206 от 6. X. 1969 г. за промяна в състава на Министерския съвет.

Председател на Президиума на Народното събрание:

Г. Трайков

Секретар на Президиума на Народното събрание:

М. Минчев“

Желае ли някой от другарите народни представители да се изкаже по предложението? -- Няма желаещи.

Пристъпваме към гласуване. Които са съгласни да се приеме предложеното проекторешение, да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към следващата точка от дневния ред:

Разглеждане на законопроекта за изменение и допълнение на Конституцията на Народна република България.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се мотивите и текстът на законопроекта — вж. приложение № 2, I)

Бюрото е уведомено, че доклад по законопроекта от името на вносителя няма да се прави.

Моля докладчикът на Законодателната комисия др. Рада Тодорова да докладва становището на комисията по законопроекта.

Докладчик Рада Тодорова: *(Чете предложението на комисията — вж. приложение № 2, II)*

Председател акад. Сава Гановски: По законопроекта в Бюрото досега няма записани оратори.

Желае ли някой да се изкаже? — Няма желаещи.

В такъв случай пристъпваме към гласуване на законопроекта.

От името на Бюрото трябва да ви съобщя, че характерът на този законопроект изисква той да бъде приет с квалифицирано мнозинство — за одобряването му от Народното събрание трябва да гласуват поне 2/3 от всички народни представители.

Бюрото на Народното събрание предлага законопроектът да бъде гласуван по отделни параграфи.

Друго предложение има ли? — Няма.

Които приемат това предложение, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Моля докладчикът по законопроекта да чете текста.

Докладчик Рада Тодорова: *(Чете заглавието на законопроекта)*

Председател акад. Сава Гановски: Моля народните представители, които са съгласни с така прочетеното заглавие на законопроекта, да вдигнат ръка. Гласуват повече от две трети от народните представители, има необходимото мнозинство.

Докладчик Рада Тодорова: *(Чете параграф I)*

Председател акад. Сава Гановски: Народните представители, които приемат параграф 1 на законопроекта, както бе докладван, моля да вдигнат ръка.

Против? Въздържали се? — Няма.

За приемането на параграф 1 от законопроекта гласуват всички присъстващи народни представители, което представлява необходимото квалифицирано мнозинство. Текстът на параграф 1 на законопроекта се приема с пълно единодушие.

Докладчик Рада Тодорова: (*Чете параграф 2*)

Председател акад. Сава Гановски: Моля другарите народни представители, които приемат параграф 2 на законопроекта, както бе докладван, да гласуват.

Има ли против? Въздържали се? — Няма.

За приемането на параграф 2 от законопроекта гласуват всички присъстващи народни представители — имаме квалифицирано мнозинство, необходимо за приемането на законопроекта.

И параграф 2 се приема с пълно единодушие.

С това Законът за изменение и допълнение на Конституцията на Народна република България е приет.

(*Вж. окончателния текст на закона в приложение № 2, III*)

Другарки и другари народни представители! Следващите две точки от дневния ред на сесията са разглеждането на законопроектите за единния план за социално-икономическо развитие на Народна република България през 1970 г. и за бюджета на Народна република България за 1970 г.

Бюрото на Народното събрание предлага и тази година при разглеждането на тези законопроекти да следваме установената практика обсъжданията по тях да станат едновременно, а гласуването им поотделно.

Има ли друго предложение? — Няма.

Моля другарите народни представители, които са съгласни с така направеното предложение, да гласуват. Мнозинство, приема се.

Преминаваме към:

Разглеждане на законопроектите за единния план за социално-икономическо развитие на Народна република България през 1970 г. и за бюджета на Народна република България за 1970 г.

(Съгласно чл. 75 от Правилника за вътрешния ред на Народното събрание прилагат се текстовете на законопроектите — вж. приложения № 3, I и № 4, I)

Има думата да направи доклад по първия законопроект заместник-председателят на Министерския съвет и председател на Държавния комитет за планиране др. Тано Цолов.

Зам.-председател на Министерския съвет и председател на ДКП Тано Цолов: *(От трибуната)* Уважаеми другарки и другари народни представители! Нашият народ неотдавна чествува двадесет и петата годишнина от социалистическата революция. На този славен юбилей бяха отчетени забележителните успехи във всички области на социално-икономическото развитие на Народна република България. С тези успехи се гордеем не само ние, но и всички наши приятели. Бързият напредък, който постигна в своето развитие нашата страна, още един път потвърди правилната политика на Българската комунистическа партия, линията на Априлския пленум и решенията на Деветия конгрес, провеждани последователно от Централния комитет на Българската комунистическа партия начело с първия секретар и председател на Министерския съвет др. Тодор Живков.

Юлският пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия наред с въпросите за по-нататъшното развитие на системата на управление на нашето общество постави задачата да се усъвършенствува планирането и по-специално да се засили ролята на централизираното планиране. На основата на решенията на пленума Министерският съвет задължи всички планиращи органи да преустроят своята работа и да я приведат в съответствие с изискванията на новата система, като се укрепи плановото начало във всички области на живота.

Решенията на Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия през тази година са продължение и конкретизация на тези на Юлския пленум, програма за ускоряване развитието на производителните сили и за последователно решаване на проблемите на концентрацията на производството, научно-техническия прогрес и новата система на ръководство на народното стопанство.

Внесеният от Министерския съвет проект в Народното събрание е първият опит да се подготви планът в духа на решенията на Юлския и Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия и указанията на другаря Тодор Живков. Тези именно решения и указания бяха ръководно начало в цялата работа по изграждането на плана.

Планът, постановлението и проектът за закона за единния план за социално-икономическото развитие на нашата страна са представени на разположение на комисните към Народното събрание. Вие също имахте възможност да се запознаете с тях. Поради това позволете ми в моето изложение да се спра само на най-важните положения, залегнали в проекта.

На първо място ние изхождаме от положението, че трябва да се укрепи социалната и класовата същност на нашето планиране, да се усъвършенствува неговият механизъм и да се издигне научното му равнище и ефективност. На тази основа планът да се разработва като главно средство за осъществяване на единната икономическа, техническа, културна и социална политика на партията и правителството.

В плана за 1970 г. бе отделено особено внимание на правилното определяне на главните насоки в развитието на социално-икономическия живот на страната, без подробно да се регламентира работата на отделните стопански единици, а централизираното планиране да се съчетава с широката инициатива на трудовите колективи и всички трудещи се. Следователно задачата бе да се разработи план, който максимално да бъде съобразен с ленинския принцип за демократическия централизъм на настоящия етап от нашето развитие.

На второ място в плана се отдели по-голямо внимание на успешното решаване на въпросите на техническия прогрес и осигуряване на линията на партията за интензификацията на нашето икономическо развитие. Широко място е отредено на проблемите на концентрацията на стопанската дейност и на научните и техническите изследвания като важно изискване на техническия прогрес и условията за повишаване на ефективността.

Във връзка с нарасналите изисквания на единния план за социално-икономическо развитие на страната по нов начин се подходи към организацията и методологията на разработването на плана. Неговото съставяне е дело не само на Държавния комитет за планиране, както беше досега, а и на функционалните и другите централни органи и ведомства.

Друг съществен момент, на който искам да спра вашето внимание, е разширеният обхват на плана. Предлагаият план съдържа не само въпросите за развитието на отраслите на народното стопанство, но и останалите въпроси на нашето социално-икономическо развитие.

По нов начин се формират и разпределят капиталните вложения. Сега не се предлага предварително утвърждаване на поименните списъци и не се посочва конкретно за кои производства и дейности колко капитални вложения се отделят. Обектите, от които зависят основните пропорции и ба-

ланси на страната, и в бъдеще ще се утвърждават от Комитета за стопанска координация, но се изменя подходът за тяхното оформяне. Преди да се внесат за утвърждаване, министерствата и ведомствата, като вземат мнението на окръжните народни съвети, в рамките на предоставените им лимити, определят как конкретно да се насочат средствата по отделни обекти в зависимост от задачите, поставени с единния план за развитието на производството и повишаване на неговата ефективност. По такъв начин разпределението на средствата по обекти ще става от хората и органите, които са най-компетентни по тези въпроси и които могат да осигурят тяхното най-ефективно използване.

Важно изискване на Юлския и Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия към планирането е да се съставят реални научно обосновани планове. В това отношение значителна помощ бе получена при съвместното обсъждане на проблемите от всички съставители на плана.

С общи усилия бяха разработени проблемите на страната в международното социалистическо разделение на труда, икономическата взаимопомощ и преди всичко с икономиката на другите социалистически страни — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, и преди всичко с икономиката на Съветския съюз.

Положени бяха грижи за засилване на балансовата обвързка и обоснованост на плана. При разработването на плана бе използван нормативният метод.

Немалко внимание бе отделено на резервите в икономиката, както и за използването на някои суровини и материали, които досега оставаха невключени в активен икономически оборот.

Разбира се, всичко това беше направено, като се изхожда от главната цел на нашия социалистически строй да се осигури по-нататъшното подобряване благосъстоянието на народа.

Подготовката на плана започна още от началото на годината. През месеците март и април бяха проведени предварително дискусии с централните ведомства по основните направления на социално-икономическото развитие на страната през следващата година. На основата на изходните данни и допълнително събраната информация министерствата и ведомствата изложиха своето съображение по главните насоки на държавния план за съответния отрасъл и дейност. На отделните етапи техните предложения и вариантите на проекта бяха подробно разглеждани от Държавния комитет за планиране, Държавния комитет за наука и технически прогрес, Министерството на финансите, Министерството на външната търговия, Министерството на труда и социални-

те грижи, Министерството на снабдяването и държавните резерви, Българската народна банка и Комитета по цените.

В Комитета за стопанска координация проектът беше дискутиран четири дни с централните министерства и ведомства и още един ден с окръжните народни съвети. Бяха разгледани както общите темпове и пропорции, така и основните отраслови проблеми и въпросите, свързани с дейността на окръжните народни съвети. В резултат на тези дискусии бяха направени редица подобрения и Комитетът за стопанска координация със свои заключения внесе проекта в Министерския съвет.

Общата констатация на Министерския съвет е, че като се изхожда от наличните ресурси от суровини и материали, от възможността на страната за финансиране на капиталните вложения, а така също и от възможностите за внос и износ, предлаганият план е възможно най-обвързаният.

Като излагам съображенията, от които сме се ръководили при съставянето на единния план за 1970 г., искам да подчертая пред другарките и другарите народни представители, че това, което е направено досега, трябва да се смята като първа крачка, като едно добро начало в големия и сложен процес за подобряване на плановата работа.

Спирам се на тези въпроси още в началото на своето изложение, защото те са важни не само за съдържанието на плана, а и за начина на неговото разглеждане в Народното събрание.

I. Оценка на изпълнението на плана за изминалите години на петата петилетка и характеристика на условията, от които се изхождаше при съставянето на плана за 1970 г.

Разширеното социалистическо възпроизводство през периода 1966—1968 г. се характеризира с високи темпове на развитие. Общественият продукт нарасна за трите години с 35%, или средногодишно — с 10,4%, а националният доход — с 29%, или средногодишно — с 8,9% при предвиден средногодишен темп по петилетката 8,5%.

Успешно се изпълняват и редица други показатели. По директивите беше предвидено промишлената продукция да се увеличава средногодишно с 11,1%, а за изминалите 3 години е постигнат средногодишен темп 12,3%. Изпълняват се задачите по превозите на товари от железопътния, автомобилния и водния транспорт.

Продължи процесът на задълбочаване интеграцията на нашата икономика с икономиката на социалистическите страни и преди всичко с икономиката на Съветския съюз. Разшири се и се задълбочи участието на страната в международното социалистическо разделение на труда. Външнотър-

горският стокообмен бе предвидено да нараства ежегодно с 10,9%, а е постигнато средногодишно увеличение 13,5%.

Реалните доходи на населението и обществените фондове за потребление превишават по темп и абсолютен размер предвиденото по петилетката за тези години.

По-нататъшно развитие получиха здравеопазването, комуналното стопанство, просветата, културата и изкуството. Значително нарасна жилищният фонд на страната.

Постигнатите успехи в социално-икономическото развитие на страната укрепиха още повече социалистическите производствени отношения, създадоха предпоставки за по-нататъшно задълбочаване и укрепване на морално-политическото единство на народа.

Независимо от големите успехи, които постигнахме в икономическото развитие, ние не си затваряме очите и държим сметка за някои трудности през последните години. Коя са тези трудности?

В някои сектори на народното стопанство се допусна разпиляване на капиталните вложения чрез разширяване фронта на строителството, забавяне въвеждането в действие на новите основни фондове и увеличаване размера на незавършеното строителство. Сериозно изостава въвеждането в действие на някои важни производствени мощности, от които се предвиждаше да получаваме суровини още през тази година.

Допуснати бяха и слабости в използването на редица от съществуващите производствени мощности, на материалните ресурси и на работната сила. Тези слабости попречи да се получи по-голяма ефективност от производството в някои предприятия и отрасли.

Не на последно място стоят и трудностите, възникнали в резултат на неблагоприятните климатични условия през последните две години и особено последните от миналогодишната суша, тежката и продължителна зима през тази година и капризите на природата. Само от градушки в различна степен са засегнати повече от 8 млн. дка земя. Такова нещо не се помни от много години. През последните години се заделиха значителни средства за механизация, мелиорация, строителство на нови заводи за торове и препарати, химизация на селското стопанство, за подобряване на сортовия състав в растениевъдството и породния състав в животновъдството. Увеличи се вносът на торове, препарати, фуражни смеси и механизация. Разходите бяха направени, но поради неблагоприятните климатически условия не се получи запланираната продукция.

Трябва да се отбележи обаче, че въпреки неблагоприятните условия и през тази година нашето народно стопанство продължава да се развива с високи темпове. Очертава се обемът на промишлената продукция да се увеличи с над 10%. В селското стопанство бяха постигнати високи добиви

от редица важни култури: царевица — 410 кг, слънчоглед — 185 кг, оризова арпа — 390 кг, грозде десертно — 860 кг, грозде винено — 610 кг, захарно цвекло — 3560 кг, ябълки — 850 кг, ориенталски тютюн — 105 кг и др. Пшеница, както знаете, се получи не толкова, колкото беше предвидено, а по 240 кг от декар. Превозите на товари се очаква да се увеличат с повече от 14%, а стокооборотът на дребно с около 7%. През тази година бяха открити рекорден брой нови предприятия и обекти.

Всичко това показва, че нашата икономика е силна и стабилна.

II. Ускоряването на техническия прогрес и бързото внедряване на научно-техническите изследвания в практиката — главно направление в плана за 1970 година

Главното направление на плана за 1970 г. е ускоряването на техническия прогрес и бързото внедряване на резултатите от научно-техническите изследвания в практиката.

Известно е, че съвременното развитие на световната икономика се характеризира с широко навлизане на науката в живота и превръщането ѝ в огромна движеща сила на общественото развитие. На ново техническо равнище се издига производството във всички отрасли. На широк фронт се внедрява комплексната механизация и автоматизацията. Бързо навлизат в живота електронно-изчислителните машини, промишлената електроника, микроелектрониката, промишлената микробиология и други съвременни направления на техническия прогрес. Извършва се огромна концентрация на производството, която е важен и активен фактор на прогреса и заедно с това е предпоставка за формирането на още по-крупно производство.

Ето защо ние сме длъжни да се съобразяваме с тези реално проявяващи се тенденции в световната икономика.

През 1970 г. ние имаме възможност да обърнем по-голямо внимание за развитието на структуроопределящите научни и технически изследвания, производства и отрасли, които имат решаващо значение за напредъка на народното стопанство.

Основната задача в осъществяването на техническия прогрес все повече ще бъде ускоряването на процеса на концентрацията на производството на базата на нови съвременни технологии, комплексната автоматизация и електронно-изчислителната техника.

Нашата социалистическа система създава предпоставки за изграждане на оптимални по размери предприятия и за внедряване на най-рационална организация в производството, труда и управлението, за снижаване на разходите на производството и на тази основа за повишаване ефективността

на народното стопанство. Тези предпоставки трябва да се използват в максимална степен. С плана за 1970 г. се провежда линия за изграждане на модели за оптимални мощности на съвременно техническо равнище с комплексна механизация във всички отрасли на народното стопанство.

На сегашния етап на развитие особено актуален е въпросът за решително засилване на концентрацията в областта на науката, за съсредоточаване на научните сили и научния потенциал в главните направления на прогреса. Едновременно с повишаване на концентрацията и ефективността на изследванията вътре в страната предвижда се засилване на интеграционните процеси между науката и производството в страната и активното ни участие в съвместни изследвания с другите социалистически страни и особено със Съветския съюз.

Необходимо е да се отбележи обаче, че концентрацията е процес, чието регулиране изисква предварително съгласувани мероприятия и цялостна програма. В този смисъл набелязаните мероприятия за концентрация през 1970 г. трябва да се разглеждат като начален етап на изпълнението на цялостната програма, която сега се разработва в съответствие с решенията на Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

Набелязани са мероприятията за осъществяване на програми за изграждане на автоматизирани системи за управление и внедряване комплексна автоматизация на производството чрез използване на електронно-изчислителна техника. За целта в плана се заделят 33 млн. лв. капитални вложения. Изграждането на отделните системи обаче трябва да става при най-сериозно проучване с оглед тяхната целесъобразност и ефективност.

Наред с новите обекти, които трябва да бъдат изграждани на най-високо техническо ниво и съвременна технология, се отделят значителни средства за разширение, реконструкция и модернизация на съществуващите предприятия, за най-ефективно използване на изградените производствени площи. Около 33% от общия обем на капиталните вложения за материалната сфера се отделят за тази цел срещу 21% през тази година.

Предвидено е обновяване номенклатурата на производството с оглед повишаване качеството на продукцията. Прави се сериозна крачка за снемане от производството на редица машини и изделия с остарели конструкции и ниски технологично-експлоатационни качества и за по-бързо внедряване на най-новите изследвания и достижения на научните институти в производството.

С единния план за социално-икономическото развитие на страната се осигуряват необходимите финансови и материални средства за научни и технически изследвания. Докато

делът на тези разходи в общия обем на националния доход през 1968 г. е възлизал на 1,50%, през 1969 г. се очаква да бъде 1,62% и съобразно разчетите по плана за 1970 г. ще съставлява 1,80%. Това дава възможност научните изследвания да се провеждат в по-големи мащаби и да се **ускори** тяхното завършване.

III. По-нататъшно развитие на материално-техническата база на народното стопанство

В плана за 1970 г. е отделено особено внимание на проблемите за по-нататъшното развитие на материално-техническата база на народното стопанство, за издигане на неговото техническо равнище и отстраняване на някои „тесни места“ в отраслите на материалното производство.

Планът беше изграден не чрез механическото пренасяне на показателите от отчетния период към плановия, а върху една по-задълбочена оценка на потребностите и възможностите на страната.

Производството на националния доход е разчетено да се увеличи с около 9 — 10%, а общественят продукт с около 8 — 8,5%. Предвижда се увеличение на фонд Потребление с 8% и се осъществява тенденция за намаляване относителното тегло на фонд Натрупване — от над 31% за тази година на 28,4% за 1970 г. Следователно развитието на производителните сили се набелязва да се осъществява не чрез по-нататъшното поддържане на висока норма на натрупване, а чрез по-ефективно използване на националния доход и особено на фонд Натрупване.

С внесеня проект се предлага Народното събрание да утвърди капиталните вложения в размер на 3140 млн. лв., което е с 52 млн. лв. по-малко от плана за 1969 г. Това не означава, че през следващата година в страната ще се въведат в действие по-малко основни фондове, отколкото в предшестващите години на петилетката. Напротив, докато за периода 1966—1968 г. средногодишно са въвеждани в действие по 2320 млн. лв. основни фондове, то за 1970 г. се предвижда да се въведат за 3226 млн. лв. основни фондове. Фактически повече от милиард. Продължава се линията на концентрация на капиталните вложения и намаляване незавършеното строителство, като същевременно се осигурява нормален задел за преходно строителство за 1971 г. До минимум се свеждат средствата за започване на нови обекти.

Като се изхожда от решенията на Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия и от указанията, дадени от другаря Тодор Живков при обсъждането на плана в Министерския съвет при разпределението на капиталните вложения и при окончателното формиране на писменните списъци, главната задача е

да се решат следните въпроси: да се създадат условия за бързо и ефективно разширение мощностите на суровинната база. В тази връзка най-целесъобразно е да се изголузват геолого-проучвателните работи. Предимствено развитие да получат структуроопределящите отрасли и производства и на тази основа да се повиши ефективността на икономиката; да се обезпечи техническото превъоръжаване на мощностите на основата на реконструкцията, модернизацията и усъвършенствуването на производствените и технологическите процеси; по-пълно използване на съществуващите производствени площи и съоръжения; да се осъществява комплексна механизация и автоматизация на производството и на тази основа да се повиши качеството на продукцията и да се снижи себестойността на производството както по линията на живия, така и по линията на овеществения труд.

Правилното използване на произведените национален доход и усъвършенствуването на основните пропорции в народното стопанство създават предпоставки и през 1970 г. отраслите на материалното производство да се развиват с ускорени темпове.

Увеличава се делът на по-прогресивните отрасли общо в обема на обществения продукт и вътре в самите отрасли на народното стопанство. Делът на нефтената промишленост, металургията, машиностроенето и химическата промишленост в общия обем на промишлената продукция се увеличава от 34% през 1969 г. на 36% през 1970 г. Положителни структурни изменения настъпват в селското стопанство, транспорта и в други отрасли на материалното производство.

Основните насоки, които характеризират развитието на отраслите на материалното производство, са следните:

В областта на промишлеността. Предвижда се обемът на промишлената продукция да се увеличи с 8,2%.

Важно условие за достигане на набелязаните темпове на икономически растеж е нормалното снабдяване на стопанството с електроенергия и горива и по-нататъшното рационализиране на топлинно-енергийния баланс на страната. И за 1970 г. неговата обвързка е съобразена с реалните възможности от местно производство и внос при най-рационалното им използване. Делът на ефективните енергоресурси ще достигне 45,6%.

През идущата година в страната ще се произвеждат около 19 млн. квтч електроенергия. Ще се въведат в действие 410 мгвт нови енергийни мощности. Ще се разгърне строителството на атомната централа с първоначална мощност 800 мгвт и на двете топлоелектрически централи Бобов дол и Марица-изток 3 с по 600 мгвт мощност. Осигуряват се около 8% резервни мощности. Общият добив на въглища ще достигне 32 500 хил. т.

Нефтохимическата и химическата промишленост ще продължат да се развиват с високи темпове. Преработката на нефт през 1970 г. ще достигне 6 млн. т. Ще започне да дава производство новият нефтохимически комбинат в Плевен. Ще се получат нови производства като синтетичен каучук, ксилоли, минерални масла и други химически продукти.

Обемът на химическата промишленост ще нарасне с 20%. Производството на химически влакна ще достигне 23 700 т, на пластмаси — 85 000 т, на външни автомобилни гуми — 760 000 броя, торове — 733 хил. т, калцинирана сода — 340 хил. т. Увеличава се производството и на редица други важни химически изделия и се обогатява техният асортимент.

Разширява се химико-фармацевтичната промишленост.

С въвеждането в действие на новите мощности в металургическия комбинат Кремиковци и по-доброто използване на съществуващите производства на стомана през 1970 г. ще достигне 1970 хил. т, на прокат 1520 хил. т и на тръби 105 хил. т. Обогатява се асортиментът и номенклатурата на изделия от черни метали. Около 80% от нуждите на страната от прокат ще бъдат задоволени от собствено производство и чрез обмен. Започва изграждането на заводите за студено валцуване и инсталациите за цинкуван лист и производство на бяло тенеке. В цветната металургия се въвеждат нови производства от цветни метали.

Ние наследихме от буржоазна България едно предприятие в Перник, което имаше гръмката фирма „Български железни заводи“ и произвеждаше от старо желязо 4500 т стомана. Това е наследството от българската буржоазия!

В машиностроенето вниманието се съсредоточава главно върху подобряване структурата на машиностроителната продукция и използването на съществуващите площи. Голям дял в плана заемат проблемите на изследванията и проекто-конструкторските разработки в областта на изчислителната техника. Радиоелектрониката ще се допълни с нови разработки на професионалната радиоелектронна апаратура, електронните елементи и интегралните схеми. При увеличаване на продукцията общо за отрасъла с около 11% електронно-изчислителната техника се предвижда да нарасне с 86%, приборите и средствата за автоматизация — с 29% и радиоелектрониката с 20%.

Продължава да се развива производството на редица важни машини. Ще се произведат 47 000 електротелфера, 30 000 електрокара, 4500 струга, 5600 трактора, 18 000 електронни калкулатора.

Машиностроенето има много проблеми, но разработките, които са направени в научноизследователските и проекто-конструкторските институти, и изложените експонати на Пловдивския панаир показват, че все повече и повече се съз-

дават условия България да се превърне в техническа нация. Ние сме дълбоко уверени, че многохилядният колектив на българските машиностроители, нашата прекрасна младеж няма да пожали сили и енергия за изпълнение на тази повеля на партията и народа.

В дърводобивната и дървообработващата промишленост е заложена тенденция за по-рационално използване на дървесината. На основата на подписаната спогодба със Съветския съюз ще се разшири добивът на дървесина. Ще се въведат нови мощности за производството на 75 хил. м³ плоскости от дървесни частици, с което още по-рационално ще се използва маломерната и отпадъчната дървесина. Повишава се също така степента на механизацията в дърводобива.

За увеличаване обема на целулозно-хартинената промишленост се предвижда по-пълно използване на съществуващите заводи и усвояване на нови видове хартия и велпапе.

И през 1970 г. продължава курсът на партията и правителството за по-нататъшно развитие, разширяване и модернизация на леката и хранителната промишленост с оглед по-пълно задоволяване потребностите на трудещите се в нашата страна.

В текстилната промишленост през 1970 г. се преодолява несъответствието между памучните преди и тъкани. Ще продължи с неотслабващи темпове процесът на химизация и модернизация на отрасъла. Предимствено развитие се предвижда на трикотажната промишленост, чийто обем ще се увеличи с над 15%.

Стъкларската промишленост значително ще разнообрази и увеличи производството на стъкларията за амбалаж, домакинската стъклария и домакиния порцелан. За пръв път у нас ще се произвежда армирано и орнаментно стъкло за строителството и закалено стъкло за специални цели.

Обемът на хранително-вкусовата промишленост ще достигне 3120 млн. лв., добивът на месо се увеличава с 6%, на риба — с 25%, зеленчукови консерви — с 6,5%, плодови консерви — с 22%, бира с 11%.

Набелязват се мероприятия за разнообразяване асортимента и подобряване качеството на текстилната, хранително-вкусовата, кожаро-кожухарската и обувната промишленост.

Решаването на всички тези проблеми ще окаже благоприятно въздействие не само върху развитието на промишлеността като водещ отрасъл в народното стопанство, но и на цялата икономика за по-нататъшно задоволяване нуждите на населението.

Задачите, които се поставят с плана за 1970 г. в областта на промишлеността, са напълно реални и съществуват възможности не само за достигане на набелязания обем, но и за неговото преизпълнение. Трябва да се има предвид, че при заложената тенденция за подобряване на материално-

техническото снабдяване темпът на нарастване на промишлената продукция за 1970 г. е по-малък от тази година с 2 пункта.

Сравнително неголемият растеж на обема на промишлената продукция, заложен в плана, и наличието на известни свободни мощности създава условия главното внимание на министерствата, обединенията и производствените колективи да се насочи преди всичко към подобряване качеството на продукцията и снижаване на разходите за нейното производство.

В областта на селското стопанство. Предвижда се селскостопанската продукция да достигне 3735 млн. лв. При формирането на обема на селскостопанската продукция се подходи по-внимателно, имайки предвид получените средни добиви при нашите климатични условия за по-продължителен период. Средният добив на пшеница се предвижда да бъде 280 кг, на царевица — 380 кг, слънчогледово семе — 180 кг, домати — 3100 кг, винено грозде — 600 кг, десертно грозде — 820 кг.

Главното през следващата година в областта на животновъдството трябва да бъде увеличаване броя на птиците и свините, на едрия рогат добитък, подобряване на техния породен състав и повишаване на продуктивността.

Основно мероприятие в това направление е обезпечаването на достатъчен фураж. За 1970 г. е заложено увеличение на площите на фуражните култури над 1 500 000 дка. Площите на царевицата ще достигнат 7 000 000 дка, на ечемика — 4 300 000 дка и на соята — 100 000 дка. На тази база се предвижда да се произведе общо 4280 хил. т зърнен фураж, с който се задоволяват нуждите. Ще се изкупят 760 хил. т фуражно зърно. Само по този начин може окончателно да решим проблема за фуража със собствено производство.

Капиталните вложения за селското стопанство позволяват на базата на нови модели да се засили процесът на концентрация на производствените мощности и производството в зеленчукопроизводството, тютюнопроизводството, техническите култури, отглеждане на птици, свине, телета и крави на базата на комплексната механизация и автоматизация.

Много сериозно стои въпросът за поддържането на селскостопанската техника. През 1970 г. се отделят значителни средства за доставка на нови машини и резервни части. Освен това Комитетът за стопанска координация прие решение за повишаване заинтересуваността на нашите предприятия за производство на резервни части, като увеличи тяхната рентабилност. Това ще даде възможност да се използва максимално селскостопанската техника през всички сезони.

В областта на транспорта и съобщенията. Предвижда се

превозът на товари по всички видове транспорт да се увеличи с 9,2%, а превозът на пътници — с 10,4%.

Ние си даваме сметка, че в областта на транспорта има още някои трудности и проблеми, които не могат да се решат цялостно само за една година. С плана за 1970 г. се предвижда капиталните вложения за транспорта (включително пътищата) да достигнат 303 млн. лв. при 284 млн. лв. за тази година. Наред с железопътния транспорт с по-бърз темп се предвижда да нарастват морският и автомобилният транспорт.

Ще се електрифицират нови 100 км и ще се удвоят още 21 км железопътни линии. През годината ще се доставят нови 1700 товарни вагона, от които 800 цистерни. Набелязва се свързването на допълнителен брой гари с релейни осигурителни инсталации и увеличаването на жп. участъци с полуавтоматична блокировка, което ще доведе до по-голяма сигурност в движението на влаковете.

Във водния транспорт ще се включат нови плавателни съдове с увеличен тонаж и по-голяма скорост. Ще продължи работата по разширяването и реконструкцията на морските и речните пристанища. Ще започне строителството на специализирано пристанище за дървен материал във Варна и на новото пристанище Варна — запад.

За автомобилния транспорт ще се доставят нови 7300 товарни автомобили с по-добри технико-експлоатационни качества, 800 автобуса и 1100 таксиметрови коли. По-голямо внимание е отделено на строителството на автобазы и автосервиси.

През 1970 г. се прави нова крачка в механизацията на товарно-разтоварните работи. Осигурява се над 70% от товарите в гарите да се обработват по механичен начин. Разширяват се превозите с палети и в контейнери.

По-нататъшно развитие се предвижда и на материално-техническата база на съобщенията. Значително ще нарастнат междуселищните телефонно-телеграфни кабели и каналните телефонни и телеграфни връзки. Телефонните постове ще се увеличат с 34 хил. броя. Телевизионните абонати нарастват с 200 хиляди и в края на 1970 г. ще бъдат над един милион.

Разширява се базата на радиото и телевизията. Ще започне експериментирането на цветната телевизионна програма.

Усилено ще продължим строителството и реконструкцията на пътната мрежа на страната.

В областта на строителното производство. Строителството е труден и извънредно важен сектор, от който зависи изграждането на материално-техническата база на страната, нейната красота, красотата на нашите градове и села.

С плана за 1970 г. правителството набелязва конкретни

мерки за създаване на необходимата строителна база и привеждането ѝ в съответствие с обема на строителното производство.

Размерът на строително-монтажните работи, предвидени за изпълнение през 1970 г., е почти на равнището на плана за 1969 г. Задържането на ръста на строително-монтажните работи при осъществяването на по-нататъшна концентрация на капиталните вложения създава по-добри условия за ритмичност и поточност в строителството, за правилно използване на строителната база и работната сила.

За създаване на нови мощности за производство на строителни материали се определят 57,9 млн. лв. На тази основа се разчита продукцията на циментовата промишленост да се увеличи с 14%, на строителната керамика — с 16% и на ефективните строителни материали — с близо 25%. Производството на цимент ще се увеличи от 3700 хил. т на 4500 хил. т.

Предвижда се изграждането на два завода за мозаични плочи с мощност по 400 хм², за шистопорит — 130 хил. м², за аглопорит — 200 хил. м², за минераловатни изделия — 15 хт, за гипсови изделия — 4 млн. м². В новите керамични заводи ще се подобри асортиментът на тухлите. Вземат се мерки за задоволяване потребностите на страната от рубероид. Ще се построи нов завод за рубероид. С въвеждането в действие през 1970 г. на втория етап от разширението на завода за панелни радиатори в Стражица с мощност около 1 млн. м² ще бъдат по-добре задоволени потребностите на културно-битовото и жилищното строителство.

За разширяване на мощностите за производство на сборни железобетонни панели, конструкции и елементи се отделят около 16 млн. лв., което е два пъти повече в сравнение със средствата за 1969 г. С наличието и новите мощности главното внимание се съсредоточава за увеличаване дела на строителството, изпълнявано чрез индустриалните методи.

Ще бъдат доставени нови машини и съоръжения за 52 млн. лв., с което се дава възможност да се увеличи относителният дял на строителните работи, извършвани по механичен начин.

Новите задачи, произтичащи от Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, изискват особено внимание да се отдели за създаване на модели със затворени цикли на работа с оглед да се строи по-бързо и качествено, срочно да се въвеждат в действие обектите; проектантите, строителите, инвеститорите, производителите и вносителите на машини да вземат мерки за създаване на стройна организация на работа и чрез използване на мрежовите графици да осигурят ритмичност в строителството и въвеждане в действие на мощностите; да се прегледа работата на проектантските организации с оглед на-

сочване на тяхната дейност към срочно представяне на проектите на тези обекти, които ще се изграждат през 1970 и 1971 г. Това се налага и от решението на правителството, което предвижда да се блокират средствата на обектите без проектна готовност.

IV. Интеграция и по-нататъшно разширяване на външноикономическите връзки на страната

С народностопанския план се предвижда по-нататъшно развитие на външната търговия и другите форми на сътрудничество.

Икономическото и научно-техническото сътрудничество със страните — членки на Съвета за икономическа взаимопомощ, и останалите социалистически страни ще се развива на основата на решенията на 23-та специална сесия на Съвета за икономическа взаимопомощ. Чрез координацията на народностопанските планове ще се обезпечи устойчива програма за всестранно развитие на производствените, научно-техническите и стопански връзки на България с другите страни, ще се способствува за по-нататъшното активно участие на страната в социалистическата интеграция, в международното социалистическо разделение на труда.

През следващата година ще се търсят пътища за съвместно решаване с тези страни на важни народностопански проблеми с цел развитието на техническия прогрес и повишаване ефективността на общественото производство.

Очертава се външнотърговският стокообмен да достигне 4076 млн. валутни лева. Обемът на износа превишава значително обема на вноса. Относителният дял на стокообмена ни със социалистическите и развиващите се страни достига 87%. Стокообменът ни само със Съветския съюз се предвижда да бъде повече от 60% от общия стокообмен на страната, а с капиталистическите страни стокообменът ни ще представлява около 13%.

Изпълнението на задачите по стокообмена налага Държавният комитет за планиране, Министерството на външната търговия, министерствата-производители и обединенията да осигурят ефективни мероприятия с оглед не само изпълнение, но и преизпълнение на плана за износа по количество, качество и валута.

В структурата на износа през 1970 г. са заложили положителни тенденции. Относителното тегло на машините и съоръженията нараства с 2,1 пункта. Увеличава се износът на машините, по които сме специализирани. Нараста относителният дял на произведенията на промишлеността с по-висока степен на преработка и с по-висока рентабилност.

Трябва да се отбележи, че при определяне на ресурсите за износ сме се стремели да се предвидят такива стоки, кои-

то са сигурни от гледна точка на производството и реализацията.

Въпросът за повишаване ефективността на външната търговия придобива все по-голямо и по-голямо значение за нашата стопанска дейност. Неговото решаване е задача не само на Министерството на външната търговия, но и на всички стопански органи в страната, тъй като той опира до съвременното производство, техническото равнище и качеството на това производство, до себестойността на изделията и тяхната опаковка.

V. Засилване действието на интензивните фактори и повишаване ефективността на икономиката

Другарки и другари народни представители! Проблемът за повишаване производителността на труда за 1970 и следващите години става по същество едно от главните условия за нашето по-нататъшно развитие, тъй като развитието на производелните сили се осъществява по-бързо от прирастта на трудоспособното население.

При рационално използване на живата сила прирастът на нови работници в промишлеността трябва да бъде максимум няколко хиляди души. В същото време през 1970 г. за нуждите на новите предприятия са необходими значителен брой квалифицирани работници. Това налага още отсега Министерството на труда и социалните грижи съвместно с отрасловите министерства и окръжните народни съвети да разработят план за обезпечаване на предприятията с необходимите им работници чрез повишаване на квалификацията, от една страна, и, от друга, чрез преквалифициране. За тази цел са предвидени достатъчно средства.

За постигане на набелязаните темпове за повишаване производителността на труда е необходимо отрасловите министерства, ведомства и обединенията да набележат мероприятия за въвеждане на нови модели за организация на производството, труда и управлението, за по-рационално използване на резервите, разкрити от критичния анализ, по-пълно използване на работното време на работниците, машините и съоръженията. Следва да продължи работата по усъвършенстването на материалните стимули, разширяване приложението на научно обосновани трудови норми, все по-тясното обвързване на заплащането с резултатите от труда.

Друг качествен показател, който има изключително важно значение за икономиката на страната, е снижаването на себестойността на продукцията.

С плана е разчетено в държавната промишленост разходите на 100 лв. стокова продукция да се намалят на 88,76 лв. при план за 1969 г. 89,59 лв. и да се достигне икономия

от снижение на себестойността от 120 млн. лв. На тази основа рентабилността ще нарасне от 11,6% през 1969 г. на 12,7% през 1970 г. Вие сами виждате, че това нарастване е съвсем малко.

Предвиденото снижение на себестойността във всички отрасли следва да се счита като минимално задание на министерствата, ведомствата, обединенията и предприятията, което те трябва да осигурят при разработването на своите комплексни отраслови програми.

Въпросите на рентабилността на производството и повишаването на неговата ефективност са тясно свързани с националното използване на стоково-материалните ресурси на страната. Проблемът за пестеливото разходване на материалите става централен въпрос в нашата стопанска политика. На първо място трябва да се задоволяват нуждите на структуроопределящите отрасли и предприятия и на тези, които влияят за повишаване ефективността на народното стопанство и на износа.

Трябва да се отбележи, че в тази област се допускат сериозни слабости. Искам да съобща на другарите народни представители само няколко примера.

В столичните предприятия към 31 юли т. г. са отчетени общо свръхнормативни запаси от стоково-материални ценности в размер на 143 млн. лв., от които суровини и материали за 83 млн. лв., резервни части — за 14 млн. лв., незавършено производство — за 26 млн. лв. и готова продукция — за 20 млн. лв.

Към 1 октомври т. г. в страната има доставени за 466 млн. лв. машини и съоръжения, монтажът на които още не е започнал. От тях има вносни машини за 399 млн. лв.

Наред със собственото производство ние внасяме значителни количества суровини и материали за обувната промишленост. В същото време населението не е доволно от качеството и асортимента на част от обувките, въпреки че запасите от обувки непрекъснато нарастват. Министерският съвет разгледа работата на държавното стопанско обединение Пирин, в това число и по качеството на обувките, и прие решения, които бяха публикувани в печата. Ясно е, че ние не можем повече да се примиряваме с тези слабости и да допускаме да се пилее народното богатство.

VI. Повишаване жизненото равнище на народа

Новият подход на формиране на пропорциите в народното стопанство, по-нататъшното развитие на отраслите на материалното производство и повишаване на тяхната ефективност създава условия за решаване на редица социални проблеми и повишаване жизненото равнище на народа.

Заедно с развитието на материалното производство партията и правителството отделят голямо внимание на извънпроизводствената сфера.

Както вече отбелязах, при разпределението на лимитите за капитални вложения е проведена политика да се намери по-благоприятно решение на тези въпроси. При общо намаляване на капиталните вложения средствата за непроизводствената сфера се увеличават от 619 млн. лв. за тази година на 656 млн. лв. за 1970 г. Средствата за комунално-битовото строителство се увеличават с 9,4%, за образованието и културата — със 17,9%, за здравеопазването — с 21,6% и за науката и научното обслужване — с 6,7%. При общо увеличаване на разходите по финансовия план с 5% разходите за социално-културни мероприятия се увеличават с над 10%. Средствата за тази цел растат по-бързо от националния доход.

Както е известно, през 1970 г. ще действа в целия размер увеличението на заплатите и пенсиите, свързани с провеждането на втория етап от мероприятията за повишаване жизненото равнище за петата петилетка. Фондът за потребление на човек от населението се увеличава от 782 лв. през 1969 г. на 840 лв. през 1970 г., а реалните доходи (по неизменни цени) — от 756 лв. на 809 лв., или със 7%.

При определянето на стоковите фондове и стоковите запаси е заложена тенденция за по-бързото нарастване на стоковите запаси и на тази база да се създадат условия за по-пълно покритие на наличните пари на населението. При нарастване на паричните доходи на населението с 6,8% стоковите фондове се увеличават с 8,3% и средногодишните стокови запаси — с 10,7%. Крайните запаси в търговията от 104 дни през 1968 г. и 110 дни очаквано за 1969 г. се увеличават на 111 дни през 1970 г.

Общо стокооборотът на дребно ще нарасне със 7,7%. Продажбите на най-важните стоки ще се увеличат, както следва: фасул — с 25%, месо — с 11,8%, растителни хранителни масла — с 6,3%, яйца — с 11,1%, мляко — с 6,9%, сирене — с 3,8%, памучни тъкани — с 10,2%, вълнени тъкани — с 5,6%, памучен трикотаж — с 8,6%, вълнен трикотаж — с 20%, обувки — с 2,9%, мебели — с 14,3%, хладилници — с 19%, леки коли — с 2,3%.

За подобряване на условията за съхраняване на стоките и за реализацията на стокооборота са предвидени повече средства през миналите години. Ще бъде разширена складовата и магазинната мрежа и мрежата от заведения за обществено хранене.

За подобряване културата на обслужването се предвижда увеличение на числения състав на персонала в търговските заведения, увеличаване работното време на магазините и по-нататъшно разгръщане на разносната търговия.

Важно място в плана за 1970 г. заема грижата за по-доброто битово обслужване на населението.

Предвижда се обемът на услугите да нарасне общо със 17,1%, а само за населението с 18,3%. При това както по линията на капиталните вложения, така и по линията на количествените и качествените показатели се предвиждат благоприятни условия. С цел да се създадат стимули за разширяване на промишлените услуги в плана е разчетен по-малък ръст на производителността на труда. Това предполага обаче някои ведомства и окръжни народни съвети да скъсат с практиката да прехвърлят разчетените за услуги работници за производството на готова продукция. През 1969 г. местната промишленост държи около 6000 души повече от разчетените работници за производството на готова продукция, а в същото време в заведенията за услуги се работи с около 4000 души по-малко. Такава е картината и в трудово-производителните кооперации, където в услугите не са заети около 4000 души спрямо разчета, а в производството на готови изделия са заети в повече около 3500 души.

За разширяване базата на услугите Министерският съвет реши през 1970 г. да се заделят повече средства от нелимитираните капитални вложения. По изключение за обекти за услугите ще се решава да се разходват и повече от 50 хил. лв. за строително-монтажни работи.

За да се въведе по-добър ред в изграждане на материалната база на услугите и правилно да се провежда политиката на партията в тази област, по решение на Министерския съвет всички капитални вложения за тази цел се дават на Държавния комитет за битови услуги, който ще разпределя средствата и формира поименните списъци.

Общо за жилищното строителство се разчитат 329 млн. лв., от които 219 млн. лв. за държавно и кооперативно жилищно строителство. Ще бъдат построени около 50 000 нови жилища с обща жилищна площ от около 2430 хил. м².

По жилищния въпрос много се говори и основателно се говори. За съжаление обаче недостатъчно се прави за усвояването на средствата и за своевременното предаване жилищата на хората. При план за тази година 200 млн. лв. за жилищно строителство за 9-те месеца са усвоени само 110 млн. лв., или 55% от годишната задача. За годината трябва да се построят 37 500 апартамента, а за 9-те месеца са завършени едва 12 160, или 32% от годишната задача.

Необходимо е усилията на строителните организации, окръжните народни съвети и ведомствата да се насочат към преодоляване на трудностите в това строителство и срочното предаване на жилищата на населението.

С плана се осигуряват възможности за по-нататъшно подобряване на материално-техническата база на комуналното стопанство. През годината ще бъдат водоснабдени и кана-

лизирани редица нови селища. Ще бъдат построени около 1360 км нова улична водопроводна мрежа и 176 км нова канализационна мрежа. Решава се въпросът за водоснабдяването на Плевен, Ловеч, Троян, Русе, отчасти Бургас. Продължават усилията за цялостното водоснабдяване на курортните селища по южното черноморско крайбрежие, Кърджали, Ст. Загора, В. Търново, Лом, Благоевград и др. Посочените селища ще бъдат водоснабдени изцяло през следващата петилетка. За водоснабдяването на черноморското крайбрежие са в строеж язовирите Камчия и Ясна поляна, за водоснабдяването на В. Търново, Лясковец и Горна Оряховица се строи язовир Йовковци.

Ще продължи разширението и на топлофикационната мрежа в по-големите градове. През 1970 г. ще бъдат топлофицирани нови 5300 апартамента.

Повишаването на жизненото равнище на трудещите се през 1970 г. се осъществява и по линията на обществените фондове за потребление. С плана се заделят средства за обществените фондове в размер на 2371 млн. лв., от които над 274 млн. лв. за здравеопазване и физкултура, 1157 млн. лв. за социално осигуряване (включително за пенсии и помощи), 54 млн. лв. за култура и изкуство и 482 млн. лв. за просвета.

През 1970 г. ще се пуснат в експлоатация редица нови обекти на здравеопазването. Увеличава се броят на детските ясли в градовете, като в тях ще бъдат обхванати към 16,1% от децата до 3-годишна възраст. В детските градини ще бъдат обхванати около 70,4% от децата на възраст от 3 до 6 години включително.

Разширява се и се подобрява базата на образованието. Пускат се в експлоатация нови учебни сгради, работилници и общежития. Заключва се в основни линии строителството на Висшия машинно-електротехнически институт — Варна. Ще продължи изграждането на студентския комплекс в кв. Дървеница — София, и ще се въвеждат технологическите лаборатории на Висшия химико-технологически институт. Започва строителството на Машинно-технологическия факултет, на Висшия машинно-електротехнически институт — София, новата база на Висшия институт за физкултура и други.

През 1970 г. висшите, полувисшите и средните специални учебни заведения ще подготвят необходимия брой специалисти за различните отрасли на народното стопанство. Общо страната ще получи около 49 000 млади специалисти, от които 12 200 висшисти (в това число 4900 инженери), 3800 специалисти с полувисше образование и 33 000 средни специалисти (от които 23 700 техници).

Такива са в основни линии главните направления, проблеми и задачи на плана за 1970 г., които Министерският съвет поставя на вашето внимание на настоящата сесия.

Другарки и другари народни представители! Както се вижда, с предложениия проект са направени първите крачки за осъществяване решенията на Юлския и Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия както в областта на планирането, така и във всички сфери на общественото ни развитие.

Цифрите и фактите, които посочих, показват по най-кагоричен начин, че това е план на по-нататъшния възход на нашата социалистическа родина.

За нас 1970 г. се характеризира с това, че е последна за петата петилетка и базисна година за развитието на страната през шестата петилетка. От темповете и пропорциите, които ще осъществим през 1970 г., в значителна степен ще зависят и темповете и пропорциите през следващите години. Освен това през 1970 г. ще действуват в пълен размер мероприятията от втория етап за повишаване жизненото равнище на народа, приети от партията и правителството. Всичко това налага да се вземат много сериозни мерки от всяко министерство, от всяко обединение и предприятие, от научноизследователските и проектно-конструкторските институти, Българската академия на науките, Академията на селскостопанските науки на базата на здрава държавна дисциплина, производствена и технологическа да се създадат условия още от началото на годината за ритмично изпълнение на задачите и постигане на по-добри резултати от тези, заложиени в плана.

Следващата година е юбилейна не само за нас. Цялото прогресивно човечество ще чествува 100-годишнината от рождението на Владимир Илич Ленин, основателя на първата в света социалистическа държава — великия Съветски съюз.

Няма никакво съмнение, че цялата наша партия, профсъюзите, Комсомолът, Отечественият фронт, Българският земеделски народен съюз, всички производствени колективи, нашата славна и героична работническа класа, селяните-кооператори, народната интелигенция, целият наш народ и ние като народни представители ще вземем активно участие в разгръщане на всенародното движение в чест на славната юбилейна ленинска годишнина, за постигане и надминаване на набелязаните показатели с плана, за по-нататъшно повишаване на икономическия потенциал на страната, за развитието на нашето общество, за издигане още повече международния авторитет на нашето социалистическо отечество — Народна република България.

Колкото по-големи са нашите успехи, толкова по-голям ще бъде нашият принос за укрепване на социалистическата система, начело на която стои великият Съветски съюз, толкова по-голям ще бъде нашият принос за развитието на световния революционен процес, толкова по-успешна ще бъде борбата срещу империализма, за укрепване на мира в целия свят.

Уважаеми другарки и другари народни представители! Моля да приемете внесения от Министерския съвет законопроект за единния план за социално-икономическо развитие на Народна република България за 1970 г.

Благодаря ви за вниманието. (Ръкопляскания)

Председател акад. Сава Гановски: От името на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет ще направи съдоклад председателят на комисията др. Сава Дълбоков, на когото давам думата.

Сава Дълбоков: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Комисията по народностопанския план и държавния бюджет е съгласна с казаното тук от председателя на Държавния комитет за планиране и заместник-председател на Министерския съвет др. Тано Цолов, че единният план за социално-икономическото развитие на страната за 1970 г. е разработен в съответствие със задачите, произтичащи от решенията на Деветия конгрес на Българската комунистическа партия и на Юлския и Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия.

По такъв начин в плана за следващата година, която е последната година на петата петилетка, е отразена политиката за поддържането на висок и стабилен темп на нашето икономическо развитие, за усъвършенстване структурата на народното стопанство, за засилване ролята на интензивните фактори и ефективността в икономиката, за широко приложение постиженията на науката и техническия прогрес и осигуряване на тази основа непрекъснато повишаване жизненото равнище на народа.

Прокараната в плана линия за правилно разпределение на националния доход, за концентрация на капиталните вложения, за намаляване обема на незавършеното строителство, за реализирането на активен търговски баланс и създаването на материални и финансови резерви е правилна линия, реализирането на която създава предпоставки за още по-успешно и ефективно развитие на нашата страна.

Тук искаме да обърнем внимание на някои по-важни моменти на единния план за социално-икономическото развитие на страната през 1970 г.

В директивите на Деветия конгрес на Българската комунистическа партия за петия петгодишен план средногодишният темп на националния доход е определен на 8,5%. През 1970 г. е предвидено националният доход да нарасне с около 9%, с което се осигурява общото изпълнение на петилетката по този важен показател.

Този значителен ръст на националния доход е по-висок от очаквания средногодишен темп за изтеклите 3 години (1966—1968 г.) и за настоящата 1969 г. Особено трябва да се подчертае изпреварващият растеж на този най-важен синтетичен показател в сравнение с растежа на обществения продукт.

Това означава сериозно повишаване ефективността на икономиката ни и поставя пред стопанските ръководители и трудовите колективи извънредно отговорни задачи за подобряване структурата на производството, за намаление на материалните разходи и всемерно използване на всички интензивни фактори за значително повишаване производителността на труда и намаляване себестойността на продукцията.

Нов момент в плана е подходът към разпределението и използването на капиталните вложения.

С оглед да се повиши ефективността на капиталните вложения — както беше изтъкнато — 33% от техния обем се насочва за разширение, реконструкция и модернизация на основните фондове като сравнително най-икономичен метод за осъществяването на бърз технически прогрес.

Наред с това с предложения план е продължена линията за концентрация на капиталните вложения и за ускорено въвеждане в действие на новите основни фондове.

Сега е много важно министерствата, ведомствата, държавните стопански обединения и окръжните народни съвети, които получават само лимити за капитални вложения и не са обвързани предварително с поименни списъци на обектите, да проявят творчество в рамките на предоставените им широки права и да осигурят чрез капиталните вложения необходимите условия за развитие на структуроопределящите отрасли и производства, за успешно решаване проблемите на суровинната база, за създаването на специални мощности за продукцията, предназначена за износ, и пр. Едновременно с това те трябва постепенно да решават въпросите, поставени от Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия за концентрация и специализация на производството, за внедряването на електронно-изчислителната техника и автоматизацията в народното стопанство и пр.

Необходимо е при уточняване на списъците на обектите за капитални вложения през 1970 г. министерствата, ведомствата, държавните стопански обединения и окръжните народни съвети да държат сметка за започнатите вече важни

обекти; за изпълнението на излезлите досега партийни и правителствени решения по изграждането на конкретни обекти и мероприятия; за подобряване работата по изграждането на жилищни, културно-битови, здравни, комунални и други обекти — както в населените места, така и за трудовите колективи от големите промишлени, строителни и транспортни предприятия.

Последното е много важно за стабилизирането на работната сила, особено на крупните строителни обекти, с оглед набирането и задържането на достатъчно работна ръка и успешно изпълнение в съответните срокове на плановите построятелствата.

Предвидената с плана сума от 3140 млн. лв. за капитални вложения представлява солидна база за постигането на високи темпове в развитието на енергетиката, металургията, химията и машиностроенето, т. е. на отраслите, които осигуряват енергийната и суровинна база на народното стопанство и неговото техническо превъоръжаване. В това отношение голямо значение има предвиденото по-бързо развитие на производството на химически суровини, а също така на машиностроенето и особено на радиоелектронната промишленост, приборостроенето, средствата за автоматизация и пр.

За да се изпълнят обаче успешно поставените с плана големи задачи по капиталните вложения и строителството, необходимо е да се преодолеят допусканияте слабости и изоставания в осъществяване на лимитираното строителство, в използването на строителната техника и повишаване производителността на труда с оглед гарантиране въвеждането в срок на новите мощности и основни фондове.

В комисията постъпиха много искания за включване на нови обекти в плана за капиталните вложения. Считаме обаче, че няма възможност да се увеличи лимитът за капиталните вложения. Все пак получените искания ще бъдат изпратени в Министерския съвет, за да се прецени още един път и някои целесъобразни предложения да се вземат под внимание в рамките на утвърдения план при неговото разпределение.

В плана за 1970 г. е заложено продукцията на промишлеността да се увеличи с 8 — 8,2% в сравнение с настоящата година. Досега този наш основен отрасъл реализираше значително по-високи темпове. Неговите производствени мощности биха могли да осигурят и през 1970 г. едно по-голямо производство. Ограничената ни суровинна база обаче налага да се определя темп, който да е съобразен с реалните възможности. По-голям растеж на производството в плана се залага за онези отрасли, които произвеждат суровини или са базирани на наши, местни суровини. Ограничава се растежът на производствата, които са свързани с внос, и то преди всич-

ко от капиталистическите страни. Това е правилно и тази линия ние трябва да подкрепим.

Същевременно ние считаме, че при едно по-икономично използване на наличните суровини и материали, при умело използване на вътрешните резерви в предприятията нашият основен отрасъл — промишлеността, може да даде през 1970 г. по-голяма продукция от заложената в плана, т. е. планът да бъде значително преизпълнен.

През следващата година с плана се предвижда напрегнатата програма и за селското стопанство. Предвиденото увеличение на продукцията от този отрасъл по отношение на очакваното изпълнение с 10,7% е действително темп, който поставя сериозни и отговорни задачи пред селскостопанските труженици. Особено сериозна задача наред със заложените в плана сравнително високи добиви и продуктивност е повишаване на ефективността от селското стопанство и постигане ръст на националния доход в този отрасъл 10,9%.

За по-добро оползотворяване на селскостопанската продукция е необходимо да се обърне внимание за отделяне повече средства за строителство на плодохранилища, хладилни площи, заготвителни и складови бази.

Характерна особеност на единния план за 1970 г. е прокараната в него линия за съществено повишаване ролята на качествените показатели. Предвижда се целият прираст на националния доход да се получи от повишаване производителността на труда. Във връзка с това набелязва се да се повиши значително производителността на труда в отделните отрасли, да се снижи себестойността на продукцията, да се повиши рентабилността. За цялата промишленост рентабилността, като отношение на печалбата към търговската себестойност на стоквата продукция, расте от 11,9% през 1969 г. на 13% през 1970 г.

Постигнатите големи успехи през годините на народната власт, изграждането на материално-техническата база на социализма са солидна база за изпълнение на тези важни задачи. Необходимо е обаче да се вземат сериозни мерки от ръководителите и колективите на държавните и стопанските организации, които трябва да насочат своето внимание за своевременно разкриване и използват съществуващите резерви в производството и за повишаване научното равнище на ръководството и управлението.

Нужно е още по-добре да се използват големите предимства и възможности на нашата социалистическа система, на отделните обединения и предприятия, а също и възможностите, които новата система на ръководство на народното стопанство създава.

Трябва да се преодолее подценяването от редица обединения и предприятия на икономическата работа, на внедряване стопанската сметка и борбата за изпълнение на най-важ-

ните синтетични показатели като производителност на труда, себестойност, печалба, рентабилност и др.

Необходимо е да се вземат решителни мерки за подобряване организацията на труда и производството, за въвеждане научно обосновани трудови норми, за използване пълно работното време на работниците, за преодоляване проявите на тежестта, за тясно свързване заплащането с крайните резултати от вложения труд. Плановата и финансовата дисциплина трябва да се съблюдават най-строго. Необходимо е да се провежда повсеместно и неотстъпно режим на максимална икономия в разходите на енергия, суровини, материали и парични средства. Особено внимание трябва да се обърне на внедряване на техническия прогрес чрез въвеждането на нова, по-съвършена техника и технология; нови, по-евтини материали и заместители; създаване на нови, икономически по-ефективни изделия и пр., а също чрез цялостно или според възможностите частично модернизиране, механизмиране и автоматизиране на производството в отделни заводи, цехове или производствени участъци.

С оглед да не се спъва инициативата и създават трудности на предприятията, при които се налага изменение в нормативите на оборотните средства поради нарастване на обема или изменение условията на производството, Комисията по народностопанския план и държавния бюджет счита, че ще бъде целесъобразно отрасловите банки да изменят и банковото участие в покриването на нормативите, т. е. нашите банки да действуват по-гъвкаво и целенасочено, за да се подпомагат предприятията за постигане на по-голяма ефективност в производствената дейност.

Обстоятелството, че сега по разчета на финансовия план за 1970 г. 45,8% от печалбата се оставя в предприятията и държавните стопански обединения за разширяване на собствената им финансова база, създава благоприятно условие и заинтересуваност у последните да проведат целесъобразни организационни и технически мероприятия за подобряване на производството и повишаване на неговата ефективност. Ако към това прибавим, че съгласно плана 70% от общата сума за финансиране на капиталните вложения се предвижда да бъде от собствени средства на стопанските организации и отпуснат на същите банков кредит, може да се добие съвсем ясна представа за голямото доверие и отговорност, които в условията на новата система им се възлагат. А това доверие и отговорност ги задължава да проявяват широка инициатива и да провеждат последователно държавната политика за постигане на максимална ефективност.

Друг момент, на който бих искал да се спра — това е външнотърговският ни стокообмен.

Ежегодният растеж на външнотърговския ни стокообмен е закономерно явление за нашето икономическо развитие.

Той е резултат преди всичко на непрекъснато разширяващата и задълбочаващата се интеграция между икономиката на нашата страна и икономиката на Съветския съюз и другите социалистически страни и представлява важна предпоставка за по-нататъшен растеж и повишаване ефективността на нашата икономика.

За повишаване ефективността на външнотърговския стокообмен е необходимо да се води неотстъпна борба за високо качество на изделията за износ; да се изпълняват стриктно постите от нашата страна на двустранна или многостранна основа задължения по специализациите и кооперарирането; да се полагаат по-големи усилия за договаряне на благоприятни цени на внасяните и изнасяни стоки и непрекъснато намаляване на производствените, транспортните и търговските разходи.

Наред с това е необходимо външнотърговските ни органи в страната и навън, държавните стопански обединения и техните представителства в чужбина да проучват системно конюнктурата на пазарите и цените в чужбина; да разгръщат широка организаторска и рекламна дейност за нашите изделия и да разширяват непрекъснато възможностите за пласмента на нашата продукция при изгодни условия.

На основата на набелязаното повишаване на производителността на труда и растежа на националния доход с плана се предвижда по-нататъшно повишаване жизненото равнище на народа. Ще се подобри още повече социалното положение на някои групи от населението (по-слабозаплатените работници и служещи, младите специалисти и пр.).

Планирано е реалните доходи на глава от населението да се увеличат със 7%, като се увеличи съответно и потреблението на основните хранителни и нехранителни стоки.

На тази основа за планирано е стокооборотът на дребно да се увеличи със 7,7%, като стоките запаси растат по-бързо от продажбите и от паричните доходи на населението.

Въпреки тези явни успехи в по-нататъшното повишаване на жизненото равнище, което ще бъде важна придобивка за трудещите се, ние трябва да отчетем, че нуждите няма да бъдат напълно задоволени с някои промишлени и други стоки и трябва да продължат усилията за подобряване снабдяването с тези стоки през следващата и другите години, като леки коли и др., които ви са известни.

С плана се набелязва също така твърде значително нарастване и на разходите по линията на обществените фондове за потребление.

През 1970 г. промишлените услуги за населението се планира да нараснат с 18,3%. За по-нататъшно развитие на битовите и промишлени услуги за населението се предвижда да се разшири мрежата на обществените перални и гладачни-

ни, на предприятията за химическо чистене, хигиенни услуги, мрежата на сервизните бази и т. н.

Успешното изпълнение на всички тези задачи също налага коренно подобрене на работата на органите, занимаващи се със съответната дейност, и на народните съвети. Трябва да отбележим, че например програмата за увеличаване с високи темпове на битовите услуги и за настоящата година не се изпълнява задоволително. Ето защо в тази област трябва да се вземат допълнителни мерки.

Леката, хранително-вкусовата промишленост и други министерства и ведомства трябва да осигуряват в срок и по асортимент и качество необходимите за пазара стоки. Навременното снабдяване на стоковия фонд с необходимите стоки съгласно предвидените количества, асортимент и качествени показатели те трябва да считат като първостепенно свое задължение.

Необходимо е търговските организации да подобрят решително своята работа по своевременната доставка и разпределение на необходимите за населението стоки; да повишат още повече културата по обслужването на клиентите; да положат усилия за ликвидиране на залежалите по складовете и магазините стоки.

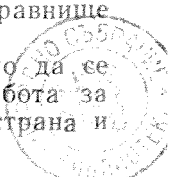
Предприятията на местната и кооперативната промишленост трябва да разширят и подобрят работата си по предоставяне услуги на населението и по производството на търсените от него дребни потребителни стоки.

Заедно с предприятията на централно ръководената промишленост те трябва упорито да издирват и оползотворяват всички възможности и ресурси, които биха позволили да се произвеждат и предлагат на пазара по-големи количества стоки и особено такива, от които населението остро се нуждае — фаянсови плочки, вар, тухли, керемиди, отоплителни материали и др.

Решително трябва да се подобри качеството на ястията и хигиената на обслужването в заведенията за обществено хранене.

Другарки и другари народни представители! Както се вижда, проектопланът за социално-икономическото развитие на страната ни през 1970 г. предвижда решителни мероприятия за изпълнение на поставените от Деветия конгрес на партията задачи за по-нататъшно изграждане на материално-техническата база на социализма; за поврат към интензивно развитие на икономиката и повишаване нейната ефективност; за навременно решаване на назрелите социални проблеми и по-нататъшно повишаване жизненото равнище на народа.

За успешното изпълнение на плана е необходимо да се извърши широка политическа и организаторска работа за мобилизиране усилията на трудещите се в нашата страна и

максимално използване на съществуващата техника, материалните и финансовите средства, за изпълнението и преизпълнението на плана за 1970 г. С това ще се осигурят условия и за успешното приключване на петия петгодишен план, за поставянето на солидна основа по-нататъшното успешно развитие на страната ни през шестата петилетка и изграждане на развито социалистическо общество.

Комисията по народностопанския план и държавния бюджет предлага на народните представители да утвърдят предложения законопроект за единния план за социално-икономическото развитие на страната ни през 1970 г.

Благодаря ви за вниманието. *(Ръкопляскания)*

Председател акад. Сава Гановски: Другарки и другари народни представители! Предстои ни да изслушаме изложение от министъра на финансите по законопроекта за бюджета на Народна република България за 1970 г., а след това и съдоклад от името на комисията по този законопроект.

Преди това обаче Бюрото предлага 15 минути почивка. Друго мнение има ли? — Няма.

Които приемат предложението на Бюрото, моля да вдигнат ръка. Мнозинство, приема се.

Петнадесет минути почивка.

(След почивката)

Председател акад. Сава Гановски: Другарки и другари народни представители, продължаваме нашата работа.

Понеже другарят министър на финансите е болен, докладът ще изнесе др. Димитър Баждаров, първи заместник-министър.

Има думата др. Баждаров.

Димитър Баждаров: *(От трибуната)* Другарки и другари народни представители! Правителството внесе за разглеждане и утвърждаване от Народното събрание проекта на държавния бюджет на Народна република България за 1970 г., последната година от петата петилетка. В него намират отражение порасналите финансови възможности на страната и социално-икономическите завоевания, които нашият народ под ръководството на Българската комунистическа партия постигна през 25-те години на социалистическото строителство. Проектът е изграден в съответствие с основните финансови пропорции, набелязани при обсъждането и разработването на единния план за социално-икономическо развитие на страната

Ръководно начало при съставянето на проекта на държавния бюджет за 1970 г. бяха решенията на Деветия конгрес на Българската комунистическа партия и особено реше-

нията на Юлския и на Септемврийския пленум на Централния комитет на партията. На съвременния етап от нашето развитие партията поставя ударението върху решаването на такива кардинални проблеми на националната икономика и социалното управление като: повишаване ефективността на икономиката; ускоряване процеса на концентрацията на производството и на научно-техническите изследвания; модернизация, механизация и комплексна автоматизация на производството; внедряване на електронно-изчислителната техника; решително подобряване на контрола в производството и управлението и по-нататъшно усъвършенствуване системата на управлението. Това са проблеми, които произтичат от бурното развитие на научно-техническата революция в световен мащаб. Тяхното успешно решаване е главно условие за ускорено изграждане на зряло социалистическо общество и по-нататъшното повишаване жизненото равнище на народа. „Овлабяването на челните редици в научно-техническата революция — каза др. Тодор Живков в речта си пред Осмия пленум на ЦК на ДКМС — сега става първостепенен въпрос на стратегията и тактиката на пролетариата, на световната социалистическа система, на борбата за победата на комунистическия идеал в света.“

Без съмнение реализирането на прогресивните изменения в социално-икономическото развитие на страната е тясно свързано с успешното използване на финансите и кредита като мощни лостове за повишаване ефективността на производството и за оптимизиране на народностопанските пропорции.

Приходи и разходи на държавния бюджет за 1970 г.

Проектът на държавния бюджет за 1970 г. е представен за разглеждане и одобрение от Народното събрание по приходите на сума 5 235 126 000 лв., по разходите на сума 5 225 110 000 лв., с превишение на приходите над разходите 10 016 000 лв.

В сравнение с очакваното изпълнение за 1969 г. приходите на държавния бюджет нарастват с 205 млн. лв., или с 4,1%. Трябва да се има предвид, че съществено влияние върху темпа на нарастване на бюджета оказват измененията в разпределителните процеси, настъпили в условията на комплексното прилагане на новата система на ръководство на народното стопанство. При общо значително увеличение на финансовите ресурси на страната по-бързо нараства онази част от социалистическите натрупвания, която получава направление за финансиране на народното стопанство директно от мястото на нейното създаване. Разширеното социалистическо възпроизводство, модернизацията и техническия прогрес сега се финансират в голяма степен със собствени

средства на стопанските организации. През 1970 г. собствени средства на държавните стопански обединения и на предприятията по техните фондове и разходите, които се извършват направо от печалбата, надхвърлят общо 2,5 млрд. лв. и се увеличават спрямо 1969 г. с около 390 млн. лв., или над 18%. Това показва, че собствената финансова база на стопанските организации за финансиране на разширеното социалистическо възпроизводство, за материално стимулиране и социално-битово обслужване нараства с високи темпове и придобива солидни размери.

Ето защо едновременно нарастване на приходите на държавния бюджет с над 200 млн. лв. създава нови възможности за финансиране на набелязаните от партията и правителството мероприятия.

От общата сума на приходите по държавния бюджет около 90% ще постъпят от държавните и кооперативните организации, а 82% от неговите разходи ще се насочат за развитието на народното стопанство и на социално-културните мероприятия. Тази структура на държавния бюджет показва, че формирането на приходите му става изключително на основата на социалистическото стопанство, а насочването на разходите осигурява осъществяването на политиката на Българската комунистическа партия и на народното правителство за ускорено изграждане икономиката на страната и непрекъснатото повишаване жизненото равнище на народа.

Основен източник на приходите за държавата е данъкът върху оборота, от който в проекта е набелязано да постъпят около 1918 млн. лв. Неговият размер е установен на основата на предвиденото за следващата година увеличение на промишлената продукция и разширяването на стокооборота. По своя обем и организация на постъпване в държавния бюджет данъкът върху оборота е най-значителният източник за ритмично и нормално финансиране развитието на икономическите и социалните мероприятия. Неговото успешно изпълнение изисква достигането на предвидения обем на производството и реализацията на промишлените изделия. У нас е създадена богата материална база за непрекъснато разширяване на производството на продукция, необходима за народното стопанство и за населението. Производствените предприятия съобразно изискванията на снабдителните и търговските организации трябва да произведат за пазара достатъчно количество търсени от потребителите стоки с високо качество и богат асортимент. Реализацията на произведената продукция е един от основните критерии за успешната работа на производственото предприятие. Тя е главно условие за възстановяване на производствените разходи и за образуване на доходи за по-нататъшно развитие на стопанската дейност и за материално стимулиране на производствените колективи. Нереализираната продукция лишава

както отделното предприятие, така и народното стопанство като цяло от съответните натрупвания, понижава приходите на държавата, причинява финансови затруднения, като замразява оборотни средства. Интересите на производствените предприятия налагат бързо да се реагира на измененията в потребителското търсене. Сега е особено важно да се обърне по-голямо внимание на качеството на продукцията, за да се изпълнят изискванията на Септемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия в тази насока.

По проекта на държавния бюджет се предвижда приходите, свързани с печалбата на стопанските предприятия, кредитните и застрахователните институти да възлязат на обща сума 1549 млн. лв., което представлява близо 30% от общия обем на бюджета. Съобразно системата на данъчно облагане се предвижда от печалбата да постъпят под формата на подоходен данък 1094 млн. лв. и на данък върху производствените фондове — 285 млн. лв. Образуването и разпределението на печалбата в народното стопанство са в пълно съответствие с новите принципи на управление на икономиката.

Приходите на държавния бюджет, които произтичат от печалбата, са в тясна зависимост от нейната величина и нормативите за образуване на собствени ресурси на стопанските организации. Върху основата на увеличението на промишлената продукция и програмата на другите отрасли, както и на предвиденото снижение на издръжката на производството и обръщението, нарастването на производителността на труда, повишаването на ефективността на основните производствени фондове общата сума на печалбата през следващата година значително ще се увеличи. Опази част от нея, която остава в предприятията, се увеличава с по-бърз темп, отколкото частта, която ще постъпи в централизирания паричен фонд на държавата. Докато през 1969 г. в предприятията и обединенията остават 41,2% от балансовата печалба, през следващата година тази част ще възлезе на 45,8%. Оставянето на по-голям дял от печалбата в разпореждане на предприятията и стопанските организации съответствува на принципите на стопанската система, на прилагането на самофинансирането и кредитирането в управлението на производството. Същевременно това е израз на доверие към стопанските ръководители, на които се предоставя правото да разпореждат с повече държавни средства. Естествено това поражда и по-големи отговорности. За да могат да се покрий напълно от печалбата разходите с инвестиционно и потребителско предназначение, преди всичко е необходимо да се изпълни предназначеният обем на общата сума на печалбата. Това от своя страна означава стопанската дейност да се организира и да се води по такъв начин, че успеш-

но да се изпълняват и количествените, и качествените показатели на плана.

Приходите от данъци от населението по проекта на държавния бюджет се предвижда да възлязат на 421 млн. лв. и представляват само 8% спрямо общия обем на приходите. Най-голям дял от тези приходи заема данъкът върху общия доход от заплати и възнаграждения, който възлиза на 335 млн. лв. Увеличението на този данък не се дължи на промени в системата на данъчното облагане, а е свързано с нарастването на фонд Работна заплата във връзка с увеличението на лицата, заети в народното стопанство, с нормалния прираст на средната работна заплата и с увеличението на заплатите на някои категории работници и служители.

Разходите по проекта на държавния бюджет за 1970 г. се предлагат на обща сума 5 225 110 000 лева, или със 198 млн. лв. повече спрямо очакваното изпълнение за 1969 г. За финансиране на народното стопанство се предвижда от бюджета да се разходват 2593 млн. лв., а за развитието на просветата, науката, културата, здравеопазването и общественото осигуряване — 1672 млн. лв. През следващата година от държавния бюджет ще се разходват за социално-културни мероприятия 158 млн. лв. повече, отколкото през 1969 г. Това осигурява едно твърде значително нарастване на разходите по линията на обществените фондове за потребление.

Разходите за издръжка на органите на държавната власт, на държавното управление и на съдилищата и прокуратурата намаляват от 106,2 млн. лв. спрямо очакваното изпълнение за 1969 г. на 102,7 млн. лв. по проекта на бюджета за 1970 г. Намалението е свързано с поевтиняването на издръжката на управленческия апарат и съкращаване на щатовете на министерствата, централните ведомства и окръжните народни съвети. Линията за поевтиняване на управленческия апарат е правилна и тя трябва да се провежда при по-нататъшното усъвършенстване системата на управлението в нашата страна. Тази линия трябва да се приложи и по отношение съкращаването на управленческите разходи в сферата на материалното производство.

Осигурени са необходимите средства за отбраната на страната, които възлизат на 6,2% от всички разходи по бюджета.

Огромните финансови и кредитни ресурси, които ще бъдат мобилизирани през следващата година, осигуряват напълно нормалното финансиране на всички отрасли на народното стопанство.

Финансиране на капиталните вложения

Обемът на капиталните вложения по проекта на единния план за социално-икономическо развитие на страната за

1970 г. възлиза на 3140 млн. лв. За финансиране на капиталните вложения през следващата година е осъществена широка мобилизация на наличните финансови ресурси по различните фондове на предприятията, стопанските организации и окръжните народни съвети. През годината ще бъдат използвани собствени средства и банкови заеми за капитални вложения в размер на 2376 млн. лв., което представлява 75,7% от общия им обем, и 764 млн. лв. бюджетни средства. Следователно изпълнението на капиталните вложения през следващата година ще се основава предимно на собствени средства и банкови заеми. От бюджета ще бъдат финансирани някои от производствените обекти с по-дълъг срок на откупуване във важни звена на народното стопанство — енергетиката, въгледобива, черната металургия, хидромелиоративното строителство, изграждането на пътна мрежа и други. Финансиране от бюджета е предвидено и за осъществяване на цялото комунално-битово и културно строителство към непроизводствените отрасли.

Посочената структура на източниците за финансиране поставя успешното изпълнение на капиталните вложения в по-голяма зависимост от осигуряването на собствените средства. Това налага да се повиши дисциплината и отговорността по набирането на инвестиционните фондове и тяхното правилно насочване. Всяко отклонение на средства от плановото им предназначение може да доведе до намаляване на възможностите на съответния инвеститор да осъществи предвидените му в плана капитални вложения. Освен това трябва да се обърне особено внимание на подбора на обектите с оглед да се постигне най-голяма ефективност от инвестициите.

Голяма отговорност за успешното изпълнение на набелязаната програма за капитално строителство носят строително-монтажните организации. За разширяване, модернизирание и поддържане на материално-техническата база на строителството са осигурени 72 млн. лв. Ще бъдат предоставени и необходимите оборотни средства. Ефективното използване на тези ресурси изисква да се съкращават сроковете на строителството и да се намалява незавършеното строителство. Интересите на народното стопанство и на колективите на строителните организации налагат концентрирането на материалните, трудовите и финансовите ресурси преди всичко за срочно завършване на пусковите обекти. Установеният начин за уреждане на сметните отношения между инвеститорите и изпълнителите поставя на преден план и проблема за навременно осигуряване на необходимата проектна готовност на строителството, предвидено за изпълнение през следващата година.

Финансиране на промишлеността

Както в проекта на единния план за социално-икономическо развитие на страната, така и в проекта на бюджета на държавата за 1970 г. е отделено голямо внимание на по-нататъшно развитие на промишлеността. За разширяване на основните фондове и укрепване на икономическата база на промишлените отрасли в проекта на бюджета са предвидени 745 млн. лв. Фактически за развитието на промишлеността ще се разходват значително повече средства, тъй като ще се мобилизират и 1387 млн. лв. собствени финансови ресурси на предприятията и на държавните стопански обединения, а така също и ресурси на банковата система.

Голяма част от разходите за развитието на промишлеността се направлява за структуроопределящите отрасли — енергетиката, машиностроенето, химията и металургията, които решават прогресивното развитие не само на цялата промишленост, но и на другите народностопански отрасли. Особено се засилва развитието на производството на електронно-изчислителна техника, която има голямо значение за съвременната организация на производството и на управлението.

За развитието на структуроопределящите отрасли трябва да се насочи и по-голямата част от фондовете на стопанските организации, като се разработят специални диференцирани нормативи за тяхното образуване.

Наред с развитието на тежката промишленост се осигуряват необходимите средства за разширяване производството на отраслите, произвеждащи предмети за народно потребление — хранително-вкусовата промишленост и отраслите на леката промишленост. В изпълнение на решенията на партията и правителството за подобряване на промишлено-битовото обслужване на населението предвижда се през 1970 г. по-голямата част от средствата, предоставени на народните съвети за развитие на тяхното стопанство, да се насочи за подобряване на материално-техническата база на местните предприятия, за осигуряване по-добра организация на производството на стоки за потребление и на промишлените услуги за населението. С тези средства ще се разшири строителството и реконструирането на предприятията и цеховете за ремонт и поддържане на битова техника, за химическо чистене, за телевизионни и радиоуслуги, за перални, автосервизни и други услуги на населението. По такъв начин промишлено-битовите услуги ще нараснат с 18,3% в сравнение с 1969 г.

В промишлеността има най-големи възможности за внедряване на новите постижения на науката и на техниката. С предвидените по проекта на държавния бюджет средства, както и със собствените средства и банковите кредити, кои-

то ще бъдат на разположение на промишлените предприятия и държавните стопански обединения през 1970 г., се създават необходимите условия за модернизиране на производствените мощности, за усъвършенствуване на технологическите процеси. В резултат на по-нататъшното усъвършенствуване на производството, на внедряването на нова техника, на задълбочаването на специализацията, кооперирането и концентрацията на промишленото производство и все по-широкото внедряване на съвременни методи в организацията и управлението на производствените процеси ще се създадат условия за решително подобряване на качествените показатели в промишлеността. На тази основа ще се увеличат и социалистическите натрупвания. По проекта на държавния бюджет за 1970 г. е предвидено промишлените предприятия да внесат 1641 млн. лв. данък върху оборота, което се равнява на 85,6% от общия му обем. Предвиждат се постъпления от подоходния данък (данък върху печалбата) от промишлеността на сума 748 млн. лв., или 68% от целия размер на този приход, а от данък върху производствените фондове — 237 млн. лв., или 83%. В същото време от печалбата на промишлените предприятия през 1970 г. ще останат в тяхно разпореждане 697 млн. лв., или със 167 млн. лв. повече, отколкото през 1969 г.

Прогресивните изменения, които настъпиха в отрасловата структура на нашата промишленост, доведоха до съществени изменения и в структурата на социалистическите натрупвания. През 1970 г. отраслите на тежката промишленост — енергетиката, машиностроенето, химията и металургията, взети заедно, осигуряват 43,5% от всички натрупвания в промишлеността. Тези отрасли не само че покриват разходите, необходими за тяхното развитие, но осигуряват и допълнителни средства за нуждите на държавата. Същевременно продължават да нарастват натрупванията в леката и в хранителната промишленост.

В нашата промишленост има големи резерви както за увеличаване на промишлената продукция за сметка на допълнително привличане на местни суровини и материали, така и за по-голямо подобряване на финансовите резултати по пътя на увеличаване производителността на труда, поевтиняване издръжката на производството, ефективно използване на производствените мощности и на оборотните фондове. Преобладаващата част от предприятията успешно използват материалните, трудовите и финансовите ресурси, преизпълняват своите планове и увеличават натрупванията за бюджета.

Слаботокровият завод — София, произведе за девет месеца на текущата година стокова продукция за 2198 хил. лв. повече в сравнение със същия период на 1968 г. Намалени са разходите на 100 лв. стокова продукция, реализирана

е надпланова печалба, повишена е ефективността на производствените фондове. Постигнато е значително подобрене на съотношението между растежа на производителността на труда и средната работна заплата. Този завод внесе в държавния бюджет над 1,5 млн. лв. данък върху оборота и по-доходен данък повече от предвиденото по плана за девет-месечието.

През същия период Химкомбинатът в гр. Враца изпълни плана си с 1600 т азотни торове, реализира над 3,5 млн. лв. надпланова печалба и внесе в повече в бюджета на държавата 3 млн. лв. доходен данък.

Има обаче ръководители и колективи на предприятия, които не изпълняват пълния обем на производствените си програми, понижават рентабилността и не достигат предвидените натрупвания. Държавният памуко-текстилен комбинат Васил Коларов — Габрово, през деветмесечието на тази година не изпълни плана за общата промишлена продукция с 987 хил. лв., допусна преразход на издръжката на производството, понесе загуби от бракувана продукция. Производителността на труда е спаднала с около 7%, докато средната работна заплата е нараснала с повече от 4%.

Държавният машиностроителен завод Червено знаме — Стара Загора, е изпълнил плана за промишлената продукция за девет месеца малко повече от 90%, допуснал е преразходи и неблагоприятно съотношение между производителността на труда и работната заплата.

Необходимо е ръководителите на министерствата, на ведомствата, на държавните стопански обединения и окръжните народни съвети да набележат мерки за отстраняване на слабостите в оставащите предприятия и да положат грижи за финансово-икономическото им укрепване.

Финансиране на селското стопанство

Партията и правителството отделят изключително внимание за развитието и укрепването на селското стопанство. На основата на социалистическата индустриализация и мощта на държавата се създаде солидна материално-техническа база за внедряването на индустриални методи в селскостопанското производство, за неговата концентрация и специализация.

Големите успехи в селскостопанското производство се дължат на ленинската политика на Българската комунистическа партия, провеждана в областта на селското стопанство, на самоотвержения и упорит труд на селскостопанските труженици и на бързото внедряване на техническия прогрес.

Силата и жизнеспособността на кооперативния строй ярко се проявиха през последните две неблагоприятни години.

когато в резултат на продължителните засушавания, павналите градушки и наводненията селското стопанство понесе сериозни щети. Въпреки големите трудности селските труженици, използвайки възможностите на механизацията, химизацията и напояването, съумяха и през тези години да получат високи добиви от основните селскостопански култури. За преодоляването на отрицателните последици от природните бедствия се вдигна и работническата класа. Произведена бе надпланова продукция в промишлеността и другите отрасли на народното стопанство и се реализираха допълнителни натрупвания. Това даде възможност на държавата да окаже по-голяма помощ на трудово-кооперативните и държавните земеделски стопанства.

Основната част от средствата за производство в селското стопанство са собственост на трудово-кооперативните земеделски стопанства. Затова разширяването и усъвършенстването на материално-производствената база на селското стопанство, модернизирването и въвеждането на промишлени методи на производство се извършва със собствени средства на кооперативните стопанства. Едновременно с това държавата ежегодно отделя значителни средства, които предоставя безвъзмездно за осигуряване разширеното възпроизводство в селското стопанство, за засилване на материалната заинтересуваност и за увеличаване доходите на кооператорите, за осигуряване на повече и по-качествена селскостопанска продукция.

По проекта на бюджета за 1970 година се предвижда да бъдат предоставени за развитие на селското стопанство 620 милиона лева. Голяма част от тези средства са предназначени за капитални вложения. Предвидени са необходимите средства за финансиране на селскостопанските предприятия от държавния сектор. От държавния бюджет ще се отпускат суми за поощряване производството на някои селскостопански произведения, за премиране на изкупения сортов посевен и посадъчен материал, за поевтиняване услугите на селскостопанската авиация; ще се извършват разходи за нивелиране на зеленчукови градини и оризища, за създаване на образцови пасища. С бюджетни средства ще се подпомага борбата срещу болестите и вредителите по селскостопанските култури, ще се провеждат мероприятия срещу почвената ерозия. На бюджетна издръжка ще развива дейността си Академията на селскостопанските науки и ще се подготвят специалисти с висше и средно образование за селското стопанство.

На базата на укрепването на икономиката на държавните и кооперативните земеделски стопанства ще растат и собствените им фондове. Въз основа на резултатите от дейността на трудово-кооперативните земеделски стопанства е набелязано фонд Разширяване и техническо усъвър-

ишенствуване да нарасне през следващата година на 208 млн. лв. срещу 173 млн. лв. по отчета за 1968 г. Фонд Неурожай и природни бедствия ще достигне 39,5 млн. лв., фонд Социално-културен — 63 млн. лв., фонд Резервен за възнаграждение на кооператорите — 42 млн. лв. Във фондовете на държавните земеделски стопанства се очертава да се наберат около 26 млн. лв.

Такива са в общи линии финансовите ресурси, които заедно с банковите кредити ще осигурят изпълнението на програмата, начертана за селското стопанство през следващата година.

*
*
*

Предвидени са необходимите средства за развитието и на другите отрасли на народното стопанство.

Нарастването на промишлената и селскостопанската продукция увеличава обема на работата в транспорта и съобщенията. Приходите от стопанската дейност през 1970 г. в транспортните предприятия растат с 8,6%, а в предприятията от съобщенията — с 11,5%.

За развитието на транспорта и съобщенията се предоставят около 450 млн. лв., в това число 277 млн. лв. за капитални вложения.

За държавната и кооперативната търговия се обезпечават около 170 млн. лв., в това число за преустройство на търговската и складовата мрежа — 16 млн. лв., за регулиране на цените — 22 млн. лв. и други. Тези средства дават възможност да се подобри материалната база за обслужване на населението в търговията на дребно и общественото хранене.

В проекта на държавния бюджет са отразени и крайните резултати от външнотърговската дейност. Предвидено е подобрене на бюджетната възвръщаемост при износа спрямо плана за 1969 г. с 1,4%. Това ще се постигне чрез подобряване работата в производствените предприятия и във външнотърговските организации, повишаване на качеството и изменение на структурата на износната листа.

Финансиране на социално-културните мероприятия

Другарки и другари народни представители! По проекта на държавния бюджет за 1970 г. разходите за социално-културни мероприятия са предвидени на обща сума 1672 млн. лв. В сравнение с очакваното изпълнение за 1969 г. те се увеличават със 158 млн. лв., или с 10,5%. Заедно с разходите по фонд Пенсионирание на земеделските стопани-кооператори и средствата на стопанските организации за издръжка

на професионални училища и социално-битово и културно обслужване на колективите общата сума на социално-културните мероприятия ще възлезе на около 2077 млн. лв.

Социално-културните мероприятия обхващат такива области извън сферата на материалното производство, които са най-тясно свързани с бита, културата и материалното осигуряване на трудещите се. Развитието, което тези мероприятия получиха у нас през годините на народната власт, е израз на политиката на партията за последователно и непрекъснато повишаване на материалното благосъстояние и културното равнище на нашия народ.

Известни са безспорните успехи на нашата страна в областта на просветното дело. Грижите на държавата за възпитанието и образованието на гражданите започват от най-ранна възраст — с детските градини и домове, и продължават дори след завършването на висшето образование — с различни форми на следдипломна квалификация на специалистите. Отдавна е осъществено всеобщото обучение на младежта до 8 клас включително, осигурени са възможности на всеки младеж да продължи образованието си в средно политехническо училище, техникум или професионално-техническо училище. Всички форми и степени на образование са безплатни. Държавата широко подпомага под различни форми учащите се в тяхната издръжка. В последно време Централният комитет на партията отново се занимава с въпросите за преустройството и развитието на образованието в нашата страна и даде насоки за изграждането на по-съвършена образователна система, за коренно изменение на структурата и организацията на учебния процес.

Разходите, предвидени за финансиране на мероприятията по народната просвета, възлизат на 452 млн. лв., включително 36 млн. лв. за сметка на собствените средства на държавните стопански объединения. В сравнение с текущата година тези разходи се увеличават с повече от 39 млн. лв. Рационалното разпределение и използване на тази сума е добра предпоставка за извършването още през следващата година на някои преобразования в образователното дело в духа на решенията на партията. При определяне издръжката на учебните заведения се взеха под внимание указанията за подобряване на материалната база и по-специално за снабдяване на учебните заведения със съвременни учебно-технически средства. Във връзка с това бяха преразгледани и подобрени нормативите за издръжка на училищата. Увеличени са средствата за доставка на учебни помагала и пособия на всички видове учебни заведения.

За подобряване битовото положение на учащите се в проекта на държавния бюджет са предвидени 24 млн. лв. за стипендии, осигурени са средства за режийни разноски и за подобряване храната на учащите се, за издръжка на об-

шежития, занимални и други извънучилищни възпитателни и помощни заведения.

За комунистическото възпитание на учащите се голяма роля имат научно-техническата и художествената самодейност, масовата физкултура, заниманията в младежките домове и клубове за техническо творчество и майсторство на младежта. За мероприятията, свързани с младежта и спорта, са предвидени 23 млн. лв. отделно от средствата, които младежките, детските и другите обществени организации ще разходват за тези цели. Издръжката на станциите за млади техници и млади агробиолози е утроена в сравнение с текущата година, с което се осигуряват по-широки възможности за развиване разностранната дейност на тези заведения сред младежта.

За учрежденията по културата и изкуството в проекта на бюджета са предвидени 72 млн. лв. Осигурени са средства за по-нататъшно разширяване и подобряване програмите на българското радио и телевизията, за увеличаване телевизионното филмопроизводство и за издръжка на културно-просветните институти. Това ще подобри възможностите за идейно-политическото възпитание на трудещите се, за провеждане борбата на идеологическия фронт.

Средствата, предвидени за здравеопазването, възлизат на 244 млн. лв. В сравнение с очакваното изпълнение на бюджета за 1969 г. те са увеличени с 14 млн. лв. Подобрена е издръжката на здравните заведения. Предвидени са също така необходимите средства за снабдяването им със съвременна медицинска апаратура и съоръжения. По този начин се постига не само разширяване, но и качествено подобряване на медицинското обслужване на населението.

Другарки и другари народни представители! В политиката на партията и правителството проблемите за развитието на научноизследователското дело и на техническия прогрес заемат изключително важно място. Във връзка с това ежегодно нарастват и средствата за научноизследователски и развойни работи. По проекта на държавния бюджет са предвидени над 51 млн. лв. за научните учреждения на бюджетна издръжка и за финансирането на разходи за провеждане на изследвания по особено важни отрасли и комплексни научни и технически проблеми. Освен това за финансиране на научноизследователски и развойни работи ще се използват 112 млн. лв. от фонд Нови производства, 11 млн. лв. от фонд Разширяване и техническо усъвършенстване и други специални фондове. Заедно с капиталните вложения общата сума на разходите за научноизследователското дело през 1970 г. ще надхвърли 190 млн. лв. и ще превиши с 28 млн. лв. заделените средства през 1969 г. Предоставяйки такива крупни средства на научноизследователските институти и учреждения, партията и правителството очак-

ват, че те ще отговорят на изискванията за концентрация на научно-техническите изследвания и за бързо внедряване на съвременните постижения на науката и на техниката в производството.

Повече от половината от разходите за социално-културни мероприятия по проекта на държавния бюджет се отнасят за общественото осигуряване и социалното подпомагане. За тези цели са предвидени общо 888 млн. лв., или с над 98 млн. лв. повече в сравнение с 1969 г. За изплащане на пенсии от държавния бюджет се насочват близо 470 млн. лв. Освен това са предвидени 49 млн. лв. за попълване ресурсите на фонд Пенсионирание на земеделските стопани-кооператори. След увеличението на земеделските пенсии и разширяването на социалното осигуряване на кооператорите разходите на този фонд се увеличиха чувствително. Чрез попълването му държавата гарантира пълното осъществяване на тези придобивки на трудещите се селяни. От този фонд през следващата година ще се разходват 249 млн. лв. за пенсии и 22 милиона лева за краткосрочни осигуровки.

За изплащане на семейни добавки, еднократни помощи при раждане и парични обезщетения при временна нетрудоспособност поради бременност и раждане са предвидени 247 млн. лв. Трябва да се отбележи, че мероприятията за поощряване на раждаемостта, набелязани преди две години, оказаха благотворно влияние. Докато през 1966 г. в страната са се родили 123 хиляди деца и през 1967 година 124,6 хиляди, през 1968 г. техният брой надхвърли 141 хиляди. Според данните за първото полугодие на текущата година броят на новородените деца е 71 981 срещу 65 119 през полугодие то на 1968 г. Това показва, че тенденцията за увеличаване на раждаемостта продължава. Помощите за раждаемостта, предвидени за 1970 г., в сравнение с изразходваните за тази цел средства през 1967 г. нарастват над 2,3 пъти.

С набелязаните за 1970 г. разходи средногодишният темп на нарастване на социално-културните мероприятия през петата петилетка ще възлезе на 13,4%, в това число за просветата и здравеопазването с близо 10%, а за общественото осигуряване — 15,2%.

През 1970 г. стопанските организации ще отделят от печалбата си 148 млн. лв. за фонд Социално-битови и културни мероприятия. Тези средства ще се използват за подобряване на културно-битовите условия на трудещите се, за строителство и издръжка на почивни и културни домове, детски заведения, санаториуми, за обзавеждане и издръжка на работнически столове, библиотеки, за художествена самодейност и други.

Наред със значителното увеличаване на средствата за социално-културни мероприятия населението ще получи през 1970 г. и 170 млн. лв. в резултат на мероприятията за по-

нататъшното повишаване жизненото равнище, приети в края на м. август тази година. Всичко това е красноречиво доказателство за грижите, които партията и правителството полагат за повишаване благосъстоянието на народа.

Бюджетите на народните съвети

Бюджетите на народните съвети за 1970 г. се предлагат за одобрение по приходите и разходите на обща сума 894 млн. лв. Този обем ще се увеличи допълнително със средствата за финансиране на капиталните вложения, които засега са отнесени централно към съответните отрасли. Без капиталните вложения проектите на бюджетите на народните съвети нарастват в сравнение с очакваното изпълнение за 1969 г. с 50 млн. лв., или с 6,8%. Основната част от разходите — над 528 млн. лв. — се насочва за по-нататъшно развитие и подобряване дейността на заведенията по народната просвета, културата и здравеопазването.

За комуналната дейност на народните съвети са предвидени 106 млн. лв., или с 5,5% увеличение. С тези средства се осигурява поддържането на съществуващата улична мрежа, градините, парковете, почистването и хигиенизирането на населените места и т. н. Благодарение на активната дейност на народните съвети през настоящата година бяха въведени около 8 милиона квадратни метра паважни и асфалтови настилки, около 2000 декара градини и паркове, 10 000 декара лесопаркове, 41 нови бани други.

Извън предвидените по държавния бюджет средства народните съвети ще използват излишъците, които ще се реализират по техните бюджети в края на тази година, за допълнителни благоустройствени работи и за подобряване на комунално-битовото обслужване на населението. За същите цели ще могат да се използват и средства, които предприятия и стопанските организации, трудово-кооперативните и държавните земеделски стопанства заделят от фондовете си за съвместни мероприятия на доброволни начала с народните съвети.

Съгласно решенията на Ноемврийския пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия от 1968 г. се премина към нова организация на финансите на народните съвети. Техните бюджети се обвързват с резултатите от стопанската дейност на всички предприятия на тяхна територия.

Сумата на приходите, които изцяло се предоставят на народните съвети, през 1970 г. ще възлезе на около 660 млн. лв. Разликата до обема на предвидените разходи ще се покрие с отчисления от приходите, внасяни в държавния бюджет от предприятията на централно подчинение. Нормативите на тези отчисления ще се определят от правителството.

*
*   *

Едновременно с проекта на държавния бюджет за 1970 г. правителството внася в Народното събрание отчета за изпълнението на държавния бюджет за 1968 г. Реализирани бяха постъпленията в държавния бюджет на сума 4504 млн. лв. и разходи — 4427 млн. лв. В сравнение с утвърдените от Народното събрание суми приходите са изпълнени 102,1% а разходите — 100,6%. При утвърдено превишение на приходите над разходите от 9,6 млн. лв. по републиканския бюджет е постигнато превишение от 43,7 млн. лв. С превишение на приходите над разходите приключиха и бюджетите на народните съвети, на Държавното обществено осигуряване и на Съвета за взаимно осигуряване членовете на трудово-производителните кооперации.

Успешно се изпълнява и бюджетът за 1969 г.

*
*   *

Другарки и другари народни представители! Изпълнението на държавния бюджет за 1970 г. ще протича в условията и под въздействието на решенията на Централния комитет на Българската комунистическа партия за последователното прилагане на концентрацията и специализацията на производството и на научните и техническите изследвания, за внедряване на модернизацията, механизацията и комплексната автоматизация в производствените процеси и по-нататъшното усъвършенстване системата на управление.

Последователното решаване на тези проблеми е неразривно свързано с финансите и с финансово-кредитната система. Концентрацията на производството ще създаде условия за по-бързо и успешно усвояване постиженията на научно-техническата революция, за снижаване издръжката на производството, за повишаване производителността на труда. Тя ще окаже огромно влияние за издигане ефективността на производството, за нарастване на рентабилността и увеличаване на социалистическите натрупвания, които са основата за укрепване финансите на страната. От своя страна финансите и кредитът ще въздействуват по икономически път за ускоряване процеса на концентрация на производството.

На концентрацията на производството съответствува и концентрация на финансовите ресурси. Понастоящем се извършва значителна изследователска и проучвателна работа, за да се установи оптималната степен на концентрация на финансовите ресурси в съответните подсистеми на икономическа организация на производството и за да се съобрази

системата от финансово-икономически лостове и нормативи с новите потребности и изисквания на обективните икономически закони, които се проявяват в условията на крупната концентрация на производството. Главна предпоставка за действителното реализиране на концентрацията на производството и финансовите ресурси е превръщането на държавните стопански обединения в основни икономически звена, които да функционират като единен пълнокръвен стопански организъм. Във връзка с това ще бъде целесъобразно основната маса на собствените средства на стопанските организации да се централизира на разположение на обединенията, особено що се отнася до формирането и използването на инвестиционните фондове. Необходимо е да се усъвършенствуват финансовите взаимоотношения между държавните стопански обединения и техните предприятия. При това трябва да се укрепва и развива стопанската сметка, на чиято основа най-успешно може да се прилага механизмът на материалното стимулиране и материалната отговорност за повишаването на финансовите резултати.

Когато говорим за концентрацията на финансовите ресурси и за тяхното значение за ускоряване процеса на концентрацията на производството, трябва да имаме предвид ролята на държавния бюджет, който е общодържавен централизиран фонд от парични средства. Социалистическият държавен бюджет е бюджет на цялото социалистическо общество. Той представлява най-крупна концентрация на финансови ресурси под разпореждането на най-крупния стопанин — социалистическата държава. Затова заедно с централизираните собствени средства на държавните стопански обединения и ресурсите на кредитните институти държавният бюджет може най-успешно да служи за изпълнението на задачата за ускоряване концентрацията на производството.

При установилите се сложни връзки в народното стопанство изпълнението на показателите на единния план за социално-икономическо развитие на страната и осигуряването на приходите по държавния бюджет предполагат спазването на строга държавна, финансова и трудова дисциплина.

Нарастването на собствената финансова база на стопанските организации поставя нови изисквания и пред централните планиращи и контролиращи органи. Предоставянето на огромни средства в разпореждане на стопанските ръководители изисква и постоянен строг контрол за тяхното най-рационално и най-ефективно използване, за опазването им от разхищение и похабяване. Всяко посегателство върху тези средства, както и неефективното им и нерационално използване води до накърняване на социалистическите натрупва-

ния и трябва своевременно да бъде разкривано, отстранявано и санкционирано.

При разходването на средствата както в стопанските организации, така и в бюджетните учреждения трябва да се спазва неотклонно ленинският принцип на строг режим на икономии.

Известно е голямото значение, което Ленин отдаваше на контрола, за правилното функциониране на първата фаза на комунистическото общество.

Важна роля за укрепването на резултатите от стопанската дейност има по-нататъшното усъвършенствуване на финансово-икономическите лостове за въздействие и засилването на контрола, упражняван от финансовите и банковите органи. Министерството на финансите по указание на правителството ще внесе в най-близко време за разглеждане от Народното събрание проект на закон за единен държавен финансоворевизионен контрол.

Другарки и другари народни представители! Проектът на държавния бюджет за 1970 г. отговаря на податните сили на националната икономика. Той е съставен въз основа на реално възможното напрежение в развитието на отделните отрасли и максималното мобилизиране на всички финансови и кредитни ресурси на страната. Успешното изпълнение на приходите по държавния бюджет изисква ръководителите на министерствата, ведомствата, окръжните народни съвети, държавните стопански обединения и предприятията да набележат мероприятия за подобряване организацията на производството, за повишаване на неговата ефективност и осигуряване на още по-големи натрупвания.

Моля, другарки и другари народни представители, да гласувате предложения от Министерския съвет проект на държавния бюджет на Народна република България за 1970 г.

Благодаря ви за вниманието. (*Ръкопляскания*)

Председател акад. Сава Гановски: Има думата за съдоклад по проекта на държавния бюджет за 1970 г. заместник-председателят на Комисията по народностопанския план и държавния бюджет другарят Никола Мирчев.

Никола Мирчев: (От трибуната) Другарки и другари народни представители! Комисията по народностопанския план и държавния бюджет при Народното събрание съгласувано с останалите постоянни отраслови комисии разгледа основно проекта на държавния бюджет за 1970 г., внесен от правителството в Народното събрание за разглеждане и одобрение.

Държавният бюджет за 1970 г. е бюджет на последната година на петата петилетка. В тази връзка неговото значе-

ние надраства рамките на годината, за която се отнася. Той представлява не само програма за финансиране на стопанското и културното строителство през идната година, но в него се оглеждат като цяло успехите и постиженията на нашето народно стопанство през всичките години на петата петилетка. Решенията на Деветия конгрес на Българската комунистическа партия и на редицата пленуми на Централния комитет, които се състояха през последните четири години, намират съответно отражение в структурата и цифрите на приходите и разходите по проекта на държавния бюджет за 1970 г. Същевременно държавният бюджет за следващата година представлява базата, върху която ще се изградят перспективният и годишните планове за периода на шестата петилетка. Следователно неговото приемане ще означава да се очертаят изходните позиции в областта на финансите, от които ще се тръгне през следващия петгодишен период.

Бюджетът на Народна република България за 1970 г. е обвърнат с лице към най-важните въпроси на нашето съвременно икономическо развитие. Той е съобразен с показателите по проекта на единния план за социално-икономическото развитие на страната през следващата година и отразява нарастването на социалистическите натрупвания, като ги насочва за осъществяване целите на икономическата, социалната и културната политика на партията и правителството.

Другарки и другари народни представители! Проектът на държавния бюджет за 1970 г. е представен на обща сума по приходите 5 235 126 000 лв. и по разходите 5 225 110 000 лв., или с превишение на приходите над разходите в размер на 10 016 000 лв. В сравнение с очакваното изпълнение за 1969 г. общият обем на държавния бюджет за 1970 г. нараства по приходите с 4,1%.

Решаващ дял във формирането на приходната част на държавния бюджет за 1970 г. имат приходите от социалистическото стопанство. Основен приходоизточник е данъкът върху оборота, който е съобразен с производствената програма на предприятията и стопанските организации за идната година и осигурява ритмични постъпления за държавния бюджет. На второ място се явяват приходите, които се внасят за сметка на печалбата на стопанските предприятия и организации — подоходният данък и данъкът върху производствените фондове. При определяне на тези вноски е предвидено по-голямо нарастване на частта от печалбата, която остава в предприятията за извършване на разходи с инвестиционно и потребителско предназначение, отколкото на онази част, която постъпва в бюджета. Това е продиктувано от основните положения на новата система на ръководство на народното стопанство. Акумулирането на такива

крупни средства във фондовете на предприятията обаче налага да се вземат необходимите мерки за най-рационалното им използване с оглед да се повиши ефективността на стопанската дейност, да се изпълнят набелязаните по проекта на бюджета приходи и се открие възможност за още по-ускорено развитие на народното стопанство.

Обезпечаването на приходите, които са набелязани да постъпят в държавния бюджет през 1970 г. от социалистическото стопанство, изисква да се положат максимални усилия за разкриване и използване на всички резерви в народното стопанство. Това трябва да бъде ежедневна задача както на ръководителите от горе до долу, така и на самите трудови колективи. Необходимо е най-пълно да се използват наличните производствени мощности, пестеливо да се разходват суровините, най-целесъобразно да се използват трудовете и финансовите ресурси. Изпълнението на плана за реализацията и ликвидирането на свръхнормативните запаси, които все още ангажират значителни средства, ще допринесе за ускоряване обръщаемостта на оборотните средства, а оттам ще се създадат и по-големи финансови възможности за предприятията.

Както вече отбелязах, разходната част на проекта на държавния бюджет за 1970 г. се предлага на обща сума 5225,1 млн. лв. От тях 82% се насочват за по-нататъшно развитие на отделните отрасли на народното стопанство, за разширяване на обществените фондове за потребление и за повишаване жизненото равнище на народа. Това е и най-красноречивият израз на политиката на партията и народното правителство, чиято главна цел е разцветът на народното стопанство и все по-пълното задоволяване материалите и културните нужди на трудещите се.

Другарки и другари народни представители! Селското стопанство винаги е било предмет на особени грижи от страна на партията и правителството. Ежегодно държавата отделя крупни средства, с които подпомага разширеното възпроизводство в селското стопанство, както и провеждането на редица общодържавни мероприятия в тази област. За 1970 г. разходите, които държавата ще извърши за развитие на селското стопанство, са предвидени на сума 620 млн. лв. Не ще съмнение, че прибавени към собствените средства на държавните и кооперативните земеделски стопанства и към банковите заеми, които те ще ползват, средствата от държавния бюджет ще спомогнат за нови, още по-големи успехи на нашето социалистическо стопанство.

Разходите за социално-културните мероприятия, предвидени по проекта на държавния бюджет за 1970 г., са увеличени със 158 млн. лв. в сравнение с настоящата година. Това

увеличение е свързано с прираста на мрежата в заведенията по просветата и здравеопазването, с изпълнението на решенията на състоялия се наскоро пленум на Централния комитет на Българската комунистическа партия, посветен на въпросите за преустройството и по-нататъшното развитие на образованието в нашата страна, с разширяването на научно-изследователската дейност, както и с ръста на разходите за социалното осигуряване на трудещите се. Измежду последните най-значително е увеличението на разходите, свързани с мероприятията по насърчаване на раждаемостта и многодетството — месечните добавки за деца и еднократните помощи при раждане.

Другарки и другари народни представители! Във формирането на приходите и извършването на разходите по държавния бюджет вземат повече или по-малко участие всички предприятия, стопански организации, учреждения и заведения в страната, броят на които възлиза на хиляди. Поради това абсолютно наложително е техните трудови колективи и особено техните ръководители да се проникнат от съзнанието, че първостепенна тяхна задача е да изпълняват най-точно и пълно платежите си към бюджета и да извършват разходите си при най-строг спазване на режима на икономии. В същото време обаче трябва да се засили контролът по използването на предоставените на предприятията и стопанските организации средства. Ръководителите на министерствата и ведомствата трябва по-отблизо да наблюдават дейността на подведомствените им стопански организации и без да нарушават принципите на новата система на ръководство на народното стопанство, да упражняват ръководство, което да съдействува за по-ефикасно водене на стопанската дейност, за премахване на разточителството, без-стопанствеността и нарушенията на държавната и финансовата дисциплина. Необходима е строга отчетност, която да обезпечава спазване на законността, своевременно откриване на нарушенията и прекъсване всякакви пътища за отклоняване на държавни средства.

В условията, когато на предприятията и стопанските организации е предоставена по-голяма свобода на действие и самоинициатива, следва да се вземат мерки за решително подобряване дейността на различните форми на държавен контрол — по качеството, по използването на финансовите ресурси и др. Произвеждането на некачествени стоки е свързано със значителни загуби за народното стопанство — материални, трудови и парични, които в крайна сметка спомогат за задържане развитието на народното стопанство, не нужно замразяват оборотни средства и пречат за изпълнение на плана за натрупванията. Отстраняването на нарушенията по качеството ще доведе до по-добро и по-пълно задоволяване нуждите на населението, ще повиши конкуренто-

способността на нашите производствени предприятия и следователно ще доведе до повече доходи както за отделните предприятия, така и за държавата. Трябва да се подобри системата на финансовия контрол, който да води безпощадна борба с нарушителите на финансовата дисциплина и да съдействува за разкриване на резервите, за изпълнение плановите на предприятията и стопанските организации, а оттам — и на предвидените да постъпят в държавния бюджет приходи. Наложително е да се вземат такива мерки, че през 1970 г. да няма предприятие или стопанска организация, която да остане с неизпълнени към бюджета на държавата задължения!

Неотклонно трябва да продължава борбата за провеждане на най-строг режим на икономии. Необходимо е да се знае, че всеки лев, който е отклонен от внасяне в бюджета, както и всеки лев, който е разходван неикономично, е удар по усилията на народа за ускорено изграждане на нашето народно стопанство.

Другарки и другари народни представители! Комисията по народностопанския план и държавния бюджет разгледа и отчета за изпълнението на държавния бюджет за 1968 г. и предлага да бъде утвърден така, както е представен от Министерския съвет.

Комисията разгледа в няколко заседания внесения от Министерския съвет проект за държавния бюджет на Народна република България за 1970 година.

Комисията проучи обстойно проектите на бюджетите на отделните министерства, комитети и ведомства, сборните проектобюджети на окръзите и взаимоотношенията на предприятията с бюджета и намира, че приходите по проекта на държавния бюджет за 1970 г. са правилно изчислени и предвидени, като е дадено достатъчно напрежение на плана за постъпленията.

Разгледаха се също така подробно и разходите, планирани по проектите на бюджетите на министерствата, комитетите, ведомствата и окръжните народни съвети и по финансовите планове на предприятията, и се намери, че тези разходи отговарят на нуждите.

В комисията постъпиха редица искания и предложения от министерства, ведомства, народни съвети и отделни народни представители за включване в бюджета на допълнителни разходи. Тези искания предлагаме да бъдат изпратени на съответните министерства и ведомства, а някои от тях на Министерския съвет, за да вземат те отношение по тях.

Във връзка с всичко това Комисията по народностопанския план и държавния бюджет при Народното събрание предлага да бъде утвърден бюджетът на Народна републи-

ка България за 1970 г., както е внесен от Министерския съвет. (*Ръкопляскания*)

Председател акад. Сава Гановски: Бюрото предлага с това да приключим днешното заседание и да продължим утре в 15 ч. Има ли друго предложение? — Няма. Които приемат предложението на Бюрото, да гласуват. Има ли против? — Няма.

Закривам заседанието.

(Закрито в 18 ч. и 40 м.)

Председател: акад. С. Гановски

Секретар: М. Стамболийска

Началник на Стенографския отдел: В. Йонков